

Handläggare John Areschoug
Telefon:0850828994Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2017-12-12, p. 7

Verksamhetsplan 2018 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Godkänna förvaltningens förslag till Verksamhetsplan 2018 samt överlämna den till kommunstyrelsen.
2. Hos kommunstyrelsen begära omslutningsförändring med 32,6 mnkr för ökade kostnader och intäkter för tillsyn, miljöövervakning och externt finansierade projekt.
3. Ansöka om budgetjustering med 9,2 mnkr ur central medelsreserv 2 i kommunfullmäktiges budget, för framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster enligt bilaga 5.
4. Ansöka om budgetjustering med 1,7 mnkr ur central medelsreserv 2 i kommunfullmäktiges budget, för fördjupade utredningssatsningar som är viktiga för arbetet med kemikaliesmarta förskolor enligt bilaga 6.
5. Ansöka om budgetjustering med 0,5 mnkr ur central medelsreserv 2 i kommunfullmäktiges budget, 2 för att ta fram strategiska underlag med förslag till mångfunktionella förstärkningsåtgärder som gynnar både biologisk mångfald och olika ekosystemtjänster i naturreservaten enligt bilaga 7.
6. Godkänna förvaltningens förslag till kontrollplan för livsmedelskontrollen enligt bilaga 2.
7. Godkänna förvaltningens förslag till tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken enligt bilaga 3.
8. Godkänna förvaltningens förslag till miljöövervakningsplan enligt bilaga 4.
9. Godkänna förvaltningens förslag till plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys enligt bilaga 8
10. Godkänna förvaltningens förslag till kompetensförsörjningsplan enligt bilaga 9
11. Godkänna förvaltningens redovisning av externfinansierade projekt enligt bilaga 10
12. Justera beslutet omedelbart.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefEmily Tjäder
Tf Avdelningschef

Nämndens ekonomi och verksamhet

Verksamhetsprogrammets struktur

Verksamhetsprogrammet, VP 2018, utgår från kommunfullmäktiges övergripande mål för staden – Ett Stockholm för alla. Därefter redovisas fullmäktiges inriktningsmål:

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt Stockholm

Under vart och ett av inriktningsmålen redovisas kommunfullmäktiges ”Mål för verksamhetsområdet.” Livsmedelskontrollen redovisas under Ett Stockholm som håller samman. Huvuddelen av nämndens verksamhetsområden redovisas under Ett klimatsmart Stockholm. Under flera ”Mål för verksamhetsområdet” finns ett tillsynsmål och därefter ett mål för miljöövervakningen. Därefter kommer övriga relevanta mål. Tanken är att ta upp nämndens verksamheter under de övergripande mål där de passar bäst och därmed följa den disposition som Kf beslutat om i budgeten.

Verksamhetsprogrammet är ett konkret planeringsdokument genom redovisningen av de aktiviteter som ska genomföras under respektive nämndmål och enhetsmål. Därigenom tydliggörs förväntade resultat och uppföljningen underlättas.

Tillsynsplanen har delats upp i en ettårig plan för miljöbalks-tillsynen och hälsoskydd. Livsmedelskontrollen har en egen treårig kontrollplan. Det är ett krav enligt den nya Europeiska livsmedelslagstiftningen. Därefter redovisas en miljöövervakningsplan, och även en väsentlighets- och riskanalys inkl. internkontrollplan.

Viktiga uppgifter under 2018

Nämndens största utmaningar under 2018 är den planerade evakueringen till Separatorhuset i aug/sep 2018. För att klara ombyggnaden av tekniska nämndhuset kommer miljöförvaltningen att var den nämnd som först evakueras till tillfälliga lokaler. Lokalytorna kommer att krympa väsentligt och alla kommer att dela rum med några arbetskamrater istället

för att som nu i huvudsak ha egna rum eller dela arbetsrum med en kollega. Många arbetsplatser kommer dessutom att vara s k aktivitetsbaserade eller flexibla, d v s fler medarbetare kommer inte att ha en fast arbetsplats utan kommer att använda ett skrivbord som för tillfället är ledigt. Det kommer att vara en mycket stor omställning och det kommer att kräva omfattande planering för att produktionsbortfallet skall bli så litet som möjligt.

Den andra stora utmaningen är uppgraderingen av förvaltningens verksamhetssystem Ecos till en helt ny version. Övergången till det nya systemet beräknas till första kvartalet 2019.

Just nu pågår remissarbetet med Miljötillsynsutredningen och statskontorets förslag rörande kommunernas samverkan för att klara en tillräcklig livsmedelskontroll. Det är osäkert vilka lagändringar dessa utredningar kan föranleda. Men de större kommunerna måste räkna med att ta ett betydande ansvar för att bistå mindre kommuner där tillsynen eller kontrollen inte fungerar tillfredsställande.

De uppdrag som nämnden har fått av kommunfullmäktige i budgeten rörande bostadsbyggande, miljözoner, mikroplaster, de lokala åtgärdsprogrammen för vatten m m kommer att kräva betydande arbetsinsatser.

Under nästa år kommer också förberedelserna för ett nytt miljöprogram 2019-2023 och en uppdatering av strategin för ett fossilbränslefritt Stockholm att starta.

Tillsynen måste också utvecklas för att klara de ökade kraven inte minst när det gäller digitalisering, uppföljning och kompetensutveckling.

Nya regler när det gäller miljö kvalitetsnormer för vatten är att vänta i början på nästa år. Det kommer att påverka inte bara miljöförvaltningen, utan hela stadens utveckling som bostadsbyggande och ny infrastruktur.

Innovativa projekt och lösningar

Nedan redovisas innovativa projekt och lösningar som nu är aktuella i nämndens verksamhet. Detta i enlighet med stadens förslag till innovationsstrategi.

Enhet specialiserad på bristande inomhusmiljö:

Organisationsförändring med tillskapande av renodlad enhet

som huvudsakligen arbetar med bristande inomhusmiljö i bostäder. Syftet var att uppnå högre effektivt och bättre kvalitet genom att renodla processerna, öka kompetensen och skapa möjlighet till effektivt samarbete inom enheten.

Utvecklad e-tjänst för ansökan om bergvärmepump:

Utveckling av befintlig e-tjänst för ansökan om bergvärmepump så att man via tjänsten ska kunna ansöka om mer än ett borrhål utöver det befintliga på en fastighet, t.ex. vid behov av förnyande av tillstånd eller vid ansökan om flera borrhål samtidigt på samma fastighet.

Utveckling av Kontaktcenter: Införande av KCH-CRM (kontaktcenters ärendehanteringssystem för hantering av inkommande ärenden) för kontaktcenters hantering av inkommande samtal till miljöförvaltningen. Detta ger allmänheten möjlighet att nå miljöförvaltningen under större del av dagen och att de kommer i kontakt med rätt kompetens från början. Bättre uppföljning av att medborgaren får sin fråga löst.

Riktad bostadstillsyn: Införande av riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta områden.

Smartare Miljödata: Utveckling av tillgänglighet av öppna data.

Astmariskkartor och prognoser över luftföroreningar: Information till kommuninvånare genom Astmariskkartor. SLB-analys ska utveckla och implementera prognoser över luftföroreningar och pollen med hänsyn till både lokala källor och intransport från andra länder. Det innovativa är att kombinera lokala och europeiska prognosberäkningar av luftkvalitet och pollen till ett hälsoriskbaserat geografiskt heltäckande prognosystem med timmupplösning de kommande fyra dygnen. Stockholm blir första stad i Europa med att ge sina medborgare denna typ av prognoser för luftföroreningar och pollen med fyra dygns framförhållning.

EU-projektet NonHazCity - "Innovative management solutions for minimizing emissions of hazardous substances from urban areas in the Baltic Sea": Projektet ska bidra till EUs strategi för Östersjöregionen, att minska utsläpp av skadliga ämnen till Östersjön, genom uppströmsarbete på kommunal nivå i deltagande länder. Fokus är att åtgärda småskaliga källor, framförallt att minska användning av varor och produkter som innehåller skadliga ämnen. Kemikalieplaner ska tas fram i varje kommun som underlag för ett fortsatt arbete med kemikaliefrågor efter att projektet avslutats. Åtgärder ska genomföras inom kommunernas egna verksamheter samt av

företag som är verksamma i kommunerna. Information till invånare ska bidra till att öka medvetenheten om kemikalier i vardagen.

Ny kemikalieplan: Den nuvarande kemikalieplan har varit stilbildande i mycket av utvecklingen av kommunalt kemikaliearbete i Sverige och nu också i andra delar av Europa. Med en ny kemikalieplan finns möjlighet att hitta nya och innovativa arbetssätt.

SGGBC18+Forum för kemikaliesmart byggande resp handel: vi bidrar till att sprida kemikaliesmarta lösningar i två viktiga branscher.

Arbetet med att ställa krav på upphandlade produkter och byggmaterial, och att identifiera farliga ämnen i produkter som behöver substitueras är innovationsdrivande: Det pekar ut behov av alternativa produkter, även när sådana inte redan finns på marknaden. Hit hör t ex förvaltningens medverkan i utvecklingen av kriterier tillsammans med upphandlingsmyndigheten, BASTA och BVB, införandet av Chemsoft, och inte minst arbetet med alternativ till gummigranulat och särskilt medverkan i Naturvårdsverkets beställargrupp.

Growsmarter: Miljöförvaltningen leder GrowSmarter projektet i Stockholm och Europa. Projektet innebär att 12 smarta lösningar på energieffektivisering i bebyggelsen, mobilitet och infrastruktur demonstreras så att dessa innovativa lösningar får en större spridning både lokalt i Stockholm men även på den internationella marknaden.

Vinnova-projektet iWater: Stockholms stad genom miljöförvaltningen deltar i Digital Demo-projektet iWater (tillgång till rent vatten). Fokus i projektet är att utveckla ett nätverk för vattenövervakning genom realtidssystem för att identifiera kemiska ämnen och patogener i hela livscykeln för stadens vattenförsörjning. Projektet kommer att genomföras i Stockholm, från upptagningsområde och genom Mälaren till slutanvändaren, och tillbaka till sjön genom avloppssystemet.

Partner i Drizzle: Stockholms stad ingår som partner i Drizzle, ett kompetenscentrum för dagvatten som leds av LTU, Luleå Tekniska Universitet och som beviljats medel av Vinnova, Sveriges innovationsmyndighet, under åren 2017-2022. Stadens åtagande i Drizzle är bland annat att ta fram det lokala åtgärdsprogrammet för Riddarfjärden som ett ”case” inom ramen för forskningsprojektet, där partners inom kompetenscentret har ett konkret projekt att samarbeta inom. Målet med Drizzle är att på lång sikt bidra till att ta fram nya metoder och teknologier som kan ersätta existerande dagvattensystem med

nya mer hållbara sådana. Parallellt med detta, och på kortare sikt, kommer nya kompletterande lösningar för att förbättra existerande dagvattensystem att tas fram. En kommundoktorand kommer även att anställas inom kompetenscentret.

Livsmedelkollen: Under 2017 lanserades Livsmedelkollen, en app för mobiltelefon där allmänheten på en karta kan ta del av senaste resultatet av livsmedelsinspektion på alla stadens livsmedelsverksamheter. Appen kan också användas för att anmäla klagomål och misstänkt matförgiftning direkt till Miljöförvaltningen. Appen har fått ett stort genomslag med många nedladdningar och har också nominerats till digitaliseringspriset 2017.

Omvärldsförändringar

Som nämnts tidigare väntas riksdagen besluta om nya regler för miljö kvalitetsnormer för vatten nästa år. De nya reglerna bedöms få stor betydelse för stadens bostadsbyggande och infrastrukturutveckling.

Den 1 januari 2018 träder nya regler om miljöbedömningar i 6 kap miljöbalken ikraft. Det innebär att miljöbedömningar därefter skall ske i två steg. Först en prövning om en plan, ett program, ett tillstånd eller en anmälan för en betydande miljöpåverkan eller ej. Därefter skall beroende av utfallet från en sådan process en strategisk eller specifik miljöbedömning göras. De nya reglerna kan få betydelse för hur staden utformar sina planer och program.

Situationen på bostadsmarknaden är nu osäkrare än på flera år. Det kan komma en situation med tomma lägenheter och bostadsbrist samtidigt. Om det blir ett mer betydande prisfall på nybyggda bostäder får det betydelse för stadens bostadsplanering. Därtill finns det tydliga signaler om att trångboddheten ökar i stadens mer utsatta stadsdelar. Det kommer att ställa ökade och möjligen förändrade krav på bostadstillsynen. Denna situation förstärks av att kommunansvaret för den stora migrationsvågen hösten 2015 upphör och kan få till följd att familjer flyttar till tillfälliga bostäder som inte uppnår lägsta godtagbara standard.

Förvaltningen blir effektivare

Sedan 2006 när miljö- och hälsoskyddsnämnden fick mycket kraftiga besparingsbeting har miljöförvaltningens verksamhet genomgått en betydande effektivisering. Årets nettobudget om 107,2 mnkr är ännu inte fullt i nivå med 2006 års budget som låg på 111 mnkr. Trots detta bedriver nämnden en väsentligt mer omfattande verksamhet än vid den tiden.

Sammantaget har nämnden sparat knappt 350 mnkr jämfört med vad som hade varit fallet om nettobudgeten legat kvar på 2006 års nivå. Därtill har nämnden kunnat redovisa överskott jämfört med budget varje år sedan 2009 och den senaste två boksluten ett betydande överskott. 2015 upplöstes nämndens avsättningar (eller reserver) i balansräkningen.

Nämndens framgångsrika ekonomiska förvaltning där budgeten har hållits varje år och sammantaget under de senaste tio åren kunnat lämna ett betydande överskott har ansetts visa att nämndens verksamhet varit överfinansierad. De gångna årens resultat innebär dock inte att det är självklart att varje år uppnå ett balanserat resultat. Självklart är god budgethållning ett primärt mål för förvaltningen, men när styrningen måste fokusera på ett balanserat resultat finns risk för att även mindre negativa avvikelser kan uppstå.

Av kommunfullmäktige beslutade satsningar

Nedan redogörs för de områden som nämnden erhållit extra medel för i budget:

- *Förstärkta ekosystemtjänster och miljöövervakning (0,5 mnkr):* Miljöförvaltningen ska genom olika forum kommunicera med berörda aktörer arbetsätt och verktyg för ekosystemtjänster. Övervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster startas enligt det program som godkändes av miljö- och hälsoskyddsnämnden 2017. Vidareutveckling kommer att göras av förstärkningsåtgärder och kompensatoriska åtgärder i naturmiljön.
- *Förstärkt klimatarbete (2,0):* Vidareutveckling av verktyg för bedömning av klimatpåverkan i byggskedet samt utveckling av beräkningsmodell för konsumtionens klimatpåverkan.

- *Förstärkt kommunikation och nya e-tjänster (4,0):* Miljöförvaltningen förstärker det kommunikativa arbetet bland annat genom en kommunikatör på halvtid på livsmedelskontrollen. Under 2018 inleds också samverkan med utbildningsförvaltningen för att utveckla arbetet med lärande för hållbar utveckling i stadens skolor. Arbetet med migrering av förvaltningens e-tjänster till ny plattform fortsätter liksom införandeprojektet av det uppdaterade ärendehanteringssystemet Ecos 2.
- *Handlingsplan mikroplaster (1,0 mnkr):* En handlingsplan för mikroplaster tas fram under året fram i samverkan med berörda nämnder och styrelser. Planens huvudsakliga syfte är minskad spridning av mikroplaster till vattenmiljön i Stockholm. I arbetet ingår kartläggning av källor som orsakar spridning av mikroplaster i Stockholm samt framtagande av förslag till åtgärder.
- *Övervakning vatten (2,0 mnkr):* Miljöförvaltningen kommer att bistå Stockholm vatten och avfall i arbetet med att genomföra flödesproportionell provtagning av fosfor och metaller i dagvatten i syfte att verifiera belastningsberäkningar. Övervakning av miljögifter i vatten, sediment och biota (kemisk status) samt övervakning av biologiska kvalitetsfaktorer (ekologisk status) kommer att utökas till fler vattenförekomster.
- *Miljöbilsarbete (1,0 mnkr):* Driva arbetet för att minska användningen av fossila bränslen inom transportsektorn. Vidareutveckla stödet med miljöfordons- och drivmedelkrav i samband med upphandling av transporttjänster. Genomföra en prova-på-aktivitet inom bilpoolsområdet. Stötta i framtagandet av en konsekvensanalys av elektrifiering av fordonsflottan samt verka för ytterligare 150 laddplatser på gatumarken under året.
- *Hållbarhetsstrateg (0,5 mnkr):* Implementera smarta hållbara lösningar från olika pilotprojekt till ordinarie verksamhet och till stadens hållbarhetskrav samt utveckla en långsiktig kompetensuppbyggnad. Utveckla nya hållbarhetsprojekt och nya metoder för att underlätta hållbarhetsarbetet i staden.

Aktiviteter beslutade av kommunfullmäktige

Nedanstående aktiviteter har beslutats av KF för MHN och ska leda till att KF:s mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås. I anslutning till aktiviteten anges mål för verksamhetsområdet:

- *Trafiknämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra en konsekvensanalys av elektrifiering av fordonsflottan :*
Miljöförvaltningen kommer att bistå med kompetens och delansvar vid genomförandet av konsekvensanalysen.
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden utreda hur växtb eklädda bullerskydd kan användas för att minska buller i anslutning till vägar :*
Miljöförvaltningen avser att under året tillsammans med trafiknämnden och exploateringsnämnden utreda hur växtb eklädda bullerskydd kan användas för att minska buller i anslutning till vägar.
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska som projektägare i Digital Demo Stockholm fungera som kravställare, leda och utvärdera projekt för att mäta vattenkvalitet för identifiering av föroreningar och effektivt följa god vattenstatus (iWater):* Miljöförvaltningen deltar i det Vinnovafinansierade projektet iWater tillsammans med Ericsson, Telia, SVOA, KTH, SU och Linköpings universitet. Under 2018 kommer projektet att söka medel inför fas II och under förutsättning att medel erhålls blir fokus att på bred front placera ut sensorer i distributions- och dagvattennät, varefter utveckling av avancerade algoritmer för analysfunktionaliteten kommer att påbörjas.
- *Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden under året inrätta naturreservat i Rågsveds friområde, Årstaskogen och Årsta holmar samt ta fram tillräckliga underlag i syfte att möjliggöra beslut avseende naturreservat i Kyrkhamn och Hagsätraskogen :* Förvaltningen bistår med tillsynserfarenhet från övriga naturreservat samt med ekologiska underlag till säkerställandearbetet av nya reservat.

- *Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten : Förvaltningen verkar för att tillgängliggöra naturreservaten genom skötselrådgivning och samverkan med berörda förvaltningar samt kontinuerlig utvecklad information via olika kanaler.*
- *Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden undersöka innovativa metoder för biologisk sanering exempelvis för framtida sanering av förorenade markområden som utreds som naturreservat : Frågan har väckts avseende saneringsaktiviteter i Snösätra. Arbetet leds av exploateringsnämnden och förvaltningen bistår.*
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utöka arbetet med att undersöka vilka källor som lokalt orsakar spridning av mikroplaster och i samarbete med berörda nämnder ta fram en handlingsplan med prioriterade åtgärdsförslag för att minska spridningen av mikroplaster: En handlingsplan för mikroplaster tas fram under året fram i samverkan med berörda nämnder och styrelser. Planens huvudsakliga syfte är minskad spridning av mikroplaster till vattenmiljön i Stockholm. I arbetet ingår kartläggning av källor som orsakar spridning av mikroplaster i Stockholm samt framtagande av förslag till åtgärder.*
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med idrottsnämnden ta fram en finansieringsmodell och verka för etablerandet av en båtbottentvätt i syfte att minska miljögifter i Stockholms vatten. Exploateringsnämnden ska bistå nämnderna avseende lokaliseringsfrågor: Arbetet med att ta fram en finansieringsmodell för etablering av en båtbottentvätt fortsätter. I arbetet ingår utredning av lämplig modell samt placering av tvätten. Arbetet bedrivs inom ramen för EU-projektet LIFE IP Rich Waters.*
- *Utbildningsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska under året utreda hur man kan samverka för att utveckla arbetet med lärande för hållbar*

utveckling i stadens skolor : Samverkan med utbildningsförvaltningen inleds under 2018 för att utreda på vilket sätt miljöförvaltningen kan stötta i att utveckla lärandet för hållbar utveckling i stadens skolor.

- *Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden revidera riktlinjerna för måltider i stadens skolor med syfte att öka andel ekologisk mat och minska klimatpåverkan:*
Förvaltningen avser bidra med sin kompetens kring ekologiska livsmedel och klimatpåverkan av mathantering till utbildningsförvaltningen och kommunstyrelsen i arbetet med uppdraget att revidera riktlinjerna för måltider i staden skolor.

Obligatoriska nämndindikatorer

Nedanstående obligatoriska nämndindikatorer har beslutats av KF för MHN och som är obligatoriska för nämnden att följa upp. Till varje indikator fastställer nämnden ett mål:

- *Sjukfrånvaro*: Räknas som procent av avtalad tid för månadsavlönade. Redovisas som det sk rullande-tolv månadersgenomsnittet. Målvärde för 2018 är en sjukfrånvaro på högst 3,5 procent. Under 2016 och 2017 har sjukfrånvaron ökat och toppade under 2017 på 3,7 procent men har börjat sjunka och låg i oktober på 3,6 procent vilket är på ungefär samma nivå som genomsnittet för samtliga tekniska förvaltningar. Staden som helhet ligger på ungefär 6,5%.
- *Sjukfrånvaro dag 1-14*: Räknas som procent dag 1-14 av avtalad tid för månadsavlönade. Målvärde för 2018 är högst 1,2 procent. Utfall för 2017 är i oktober 1,3 procent. Korttidsfrånvaro har legat förhållandevis stabilt över tid.
- *Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram*: Antal upphandlingar med ett kontraktvärde över 1,8 mkr som har annonserats under året och där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram i strategifasen i förhållande till samtliga upphandlingar som har annonserats under året med ett kontraktvärde över 1,8 mkr. Målvärde för 2018 är 100 %.

- *Andel elektroniska inköp:* Andelen inköp som genomförs på centrala avtal i inköpssystemet (Agresso inköpsmodul) i förhållande till samtliga inköp inom de centrala avtalsområden som är anslutna till e-handel. Målvärde för 2018 är 40 procent. Utfall för miljöförvaltningen för perioden januari till oktober 2017 var 27 procent och ett målvärde på 40 procent är därför realistiskt med tanke på att förvaltningen tämligen sent införde inköpsmodulen. Framgent ska andelen elektroniska inköp naturligtvis öka ytterligare.

Samverkan

Arbetsstagarorganisationerna har inget att erinra mot den av miljöförvaltningen föreslagna verksamhetsplanen 2018 inklusive bilagor. SACO lämnar ett särskilt yttrande i bilaga 11.

Bilagor

1. SLK:s blankettset för VP 2018.
2. Kontrollplan för Livsmedelskontrollen.
3. Tillsynsplan för tillsyn enligt Miljöbalken.
4. Miljöövervakningsplan 2018.
5. Ansökan om budgetjustering genom tilldelning av medel ur Central medelsreserv 2 för framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster
6. Ansökan om budgetjustering genom tilldelning av medel ur Central medelsreserv 2 för utarbetande av viktiga underlag för stadens arbete med kemikaliesmart förskola
7. Ansökan om budgetjustering genom tilldelning av medel ur Central medelsreserv 2 för att ta fram strategiska underlag med förslag till mångfunktionella förstärkningsåtgärder som gynnar både biologisk mångfald och olika ekosystemtjänster i naturreservaten.
8. Plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys 2017.
9. Kompetensförsörjningsplan för miljöförvaltningen 2018-2023
10. Sammanställning av externt finansierade projekt.
11. Särskilt yttrande från SACO.

Inledning

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram som uppgår till 203,3 mnkr i kostnader och 96,1 mnkr i intäkter, det vill säga en nettobudget om 107,2 mnkr. Jämfört med KFs budget för 2017 ökar nettobudgeten med 2,6 mnkr.

Nämndens resurser måste disponeras på effektivast möjliga sätt vilket medför behov av ständiga anpassningar och denna utveckling drivs på av kostnadsutvecklingen och effektiviseringskraven i budget. Det är viktigt att framhålla att detta effektiviseringskrav måste nämnden klara inom den del av budgeten som inte är tillsyn eftersom tillsynens effektivisering redan har diskonterats genom taxeöversynen. Besparingar får då göras inom den kvarvarande nettobudgeten.

Huvuddelen av satsningarna får genomföras inom ramen för och omdisponeringar av befintliga resurser.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska år 2018 fortsätta fokusera på kärnverksamheten, det vill säga tillsynen, med hög självfinansieringsgrad inom detta område.

Förvaltningen föreslår en balanserad budget. Av bilaga 1 framgår SLK:s blankettset för ekonomiuppgifter som lämnas i samband med VP.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är engagerad i flera av de områden som lyfts fram under detta mål. Ett stort område är bostadsbyggandet där nämnden på flera sätt har en aktiv roll som expertstöd avseende exempelvis miljö- och naturvärden inom ramen för den så kallade Ledstången, vilket beskriver ett strukturerat och väl fungerande arbetssätt mellan stadens centrala förvaltningar. På det sättet bidrar miljö- och hälsoskyddsnämnden till kvalitet både vid byggnation och i det offentliga rummet. Nämndens arbete verkar för likvärdighet i livsbetingelser i staden eftersom åtskillnad inte görs mellan befolkningsgrupper eller stadsdelar utan snarare efter behov och väsentlighet. Till exempel finns en prioritering av miljön på skolor och förskolor inom tillsyn och kemikaliearbete och tillsyn med inriktning på boendemiljön inom utsatta bostadsområden. Inom tillsynen finns också särskilda insatser som riktar till migrationsboenden och äldreboende.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Nämnden bidrar i hög grad till tryggheten i staden eftersom stora delar av arbetet mer eller mindre direkt bidrar till att förebygga och avhjälpa problem som kan påverka invånarnas miljö och hälsa. Nämnden riktar in sig på miljö- och hälsoområdet i stadens risk- och sårbarhetsarbete.

Nämndmål:

1.3.1 Bistå stadens ledning och övriga förvaltningar med expertkunskap om hot mot miljö och hälsa

Beskrivning

Nämndens reguljära arbete går ut på att motverka hot mot miljö och hälsa. Livsmedelskontrollen har som fokus att människors hälsa inte ska riskeras på grund av dåliga livsmedel. Miljöbalkens tillsynsområden har genomgående syftet att värna om både miljön och människors hälsa. Inom nämndens andra områden som till exempel kemikaliearbetet finns syftet att skydda människor mot skadliga kemikalier. Nämnden har också ett stort främjande arbete för bra utemiljöer genom arbetet för gröna och blå värden i stadsmiljön, naturområden och vattendrag. I stadens säkerhetsarbete täcker nämnden upp med expertkunskaper inom kemikalier, luft, vatten, biologi och livsmedel samt förebyggande arbete inom andra områden som till exempel klimatanpassning.

Förväntat resultat

Aktivitet

- Svvara för miljö- och hälsodelarna i stadens säkerhetsarbete.
- Deltagande i bostadsbyggnadsarbetet och övrig fysisk planering som bland annat syftar till att förebygga skador till följd av klimatförändringar.
- Energicentrums rådgivning.
- Kemikaliecentrums rådgivning.

Nämndmål:

1.3.2 Livsmedelsföretagarna i Stockholm efterlever lagstiftningen och åtgärdar brister så att konsumenterna har säkra livsmedel och inte blir vilseledda

Beskrivning

Livsmedelskontrollen arbetar för att konsumenterna har säkra livsmedel och inte blir vilseledda. Detta sker genom att kontrollera att livsmedelsföretagare efterlever lagstiftningen och att brister blir åtgärdade. Livsmedelskontrollen är rådgivande gentemot verksamhetsutövare och allmänhet och är drivande i utvecklingen av kontrollen i Sverige.

Förtroende är ett nyckelord för att Livsmedelskontrollen ska uppfattas som framgångsrik och värdeskapande. Förtroendet ökar bland annat genom att likvärdigheten i kontrollen utvecklas, men också genom att myndighetsutövningen är konsekvent och uppfattas som rättvis. För

detta krävs ett kontinuerligt arbete med att bibehålla, utveckla och rekrytera rätt kompetens hos medarbetarna. För att nå ut till målgrupperna behöver kommunikationen utvecklas och förbättras, mot såväl verksamhetsutövare som konsumenter, genom bl.a. enklare och tydligare kontrollrapporter och information till konsumenter som hjälper dem att välja och fatta beslut i sin konsumtion av livsmedel. För att bygga större förtroende för livsmedelskontrollen nationellt, behöver den utvecklas i hela Sverige. Som landets största kommunala kontrollmyndighet spelar Livsmedelskontrollen i Stockholms stad en viktig och vägledande roll för andra kontrollmyndigheter. Att vara drivande i det nationella samarbetet är ett betydelsefullt sätt att öka likvärdigheten inom hela den svenska livsmedelskontrollen och därmed öka förtroendet för kontrollen.

I bilaga 2 finns Livsmedelskontrollens föreskrivna treåriga kontrollplan för hur kontrollen fördelar sig på olika verksamhetstyper och lagstiftningsområden.

Förväntat resultat

Vi har utfört de planerade kontrollerna i kontrollplanen (bilaga 2) för treårsperioden samt de händelsestyrda och de uppföljande kontroller som bedömts som nödvändiga. Alla nyregistrerade anläggningar har kontrollerats inom tre månader från det att verksamheten startats.

Aktiviteter

- Under 2018 kontrollera de anläggningar som enligt kontrollplanen ska kontrolleras under året.
- Utföra cirka 9750 kontroller, inklusive planerade kontroller, första årliga kontroller och uppföljande extra offentliga kontroller vid konstaterade allvarliga avvikelser.
- Klagomål från allmänheten och information om avvikelser från myndigheter och organisationer ska handläggas inom 14 dagar.
- Anmälan om misstänkt matförgiftning ska handläggas senast arbetsdagen efter att de inkom.
- Utveckla den riskbaserade kontrollen, t.ex. av grossister, kosttillskott, e-handel och livsmedelsfusk.

Effektindikatorerna visar att Livsmedelskontrollen har avsedd verkan.

Nämnden har pekat ut sex krav som särskilt viktiga för livsmedelssäkerheten, de så kallade indikatorerna. När förvaltningen konstaterar avvikelser från krav inom dessa områden ska bristerna alltid följas upp samma år. Effekten av livsmedelskontrollen är svår att mäta, men genom att över tid kontrollera nedanstående indikatorer för säker livsmedelshantering på samma sätt så kan andelen avvikelser inom respektive område följas och jämföras.

Effektindikatorerna är:

- Säker nedkylning.

- Säker allergikost.
- Spårbart kött.
- Säkra kosttillskott.
- Sann information.
- Tydlig allergimärkning.

Aktiviteter

- Kontroller av effektindikatorerna enligt kontrollplanen
- Framtagande av en kommunikationsplan för att förbättra förvaltningens strategiska kommunikation med syfte att förenkla för verksamhetsutövarna att göra rätt, men även för att nå ut till allmänheten med information om livsmedelskontrollens resultat.

Samverkan sker där den har störst effekt för en likvärdig och effektiv kontroll i Sverige

Livsmedelskontrollen i Stockholms stad är den största kommunala kontrollmyndigheten i landet. Genom att samverka med andra myndigheter kan avdelningen bidra till att utveckla kontrollen nationellt och dela våra erfarenheter och strukturkapital. Detta gör att livsmedelskontrollen nationellt blir mer likvärdig och samsynen mellan myndigheter och inspektörer ökar. Under 2018 fokuserar avdelningen våra samverkans- och utvecklingsinsatser framför allt i tre samverkansföra:

- SILK: Samverkan i Livsmedelskontrollen där samtliga kommuner i Stockholms län samverkar som en del av Miljösamverkan Stockholms län (MSL)
- Storstad: Kommunala kontrollmyndigheterna i Göteborg, Malmö och Uppsala samt Livsmedelsverket
- SÖVU: Kommunala kontrollmyndigheterna i Örebro, Västerås och Uppsala

Aktiviteter

- Implementera en gemensam mall för en tydligare kontrollrapport, framtagen inom Storstadsnätverket
- Genomföra samsynsprojekt och revisionsutbyte inom Storstad och SÖVU
- Genomföra tre gemensamma provtagningsprojekt, revisionsutbyte och ett samsynsprojekt inom SILK

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Nämnden ger stöd i miljö- och hälsoskyddsfrågor i stadsplaneringen för att underlätta detaljplaners genomförbarhet och bidrar därmed till att nå stadens mål om att det ska byggas 140 000 nya bostäder till 2030 och delmålet om att bygga 80 000 bostäder fram till 2025. Nämnden bidrar också till stadsutvecklingen på andra sätt, som till exempel att grönområden bevaras och utvecklas på ett sätt som går att kombinera med byggande och att bullerstörningar motverkas. Nämnden medverkar även till att staden får en utformning i övrigt som är miljömässigt hållbar, till exempel genom införande av energibesparande teknik och genom att främja goda kollektivtrafiklösningar.

Nämndmål:

1.4.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska med sin kompetens delta i stadsplaneringen och möjliggöra en hållbar och växande stad

Beskrivning

Förvaltningen deltar aktivt i den samordning av bostadsbyggandet som sker i bostadsbyggnadsgruppen, som leds av bostadsgeneralen. Det konkreta arbetet med stadens fysiska planering samordnas i det förvaltningsövergripande styrdokumentet Ledstången som anger när respektive förvaltning ska delta i processen och vad som ska behandlas i olika skeden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden verkar för att miljö- och hälsoskyddsfrågor integreras i planarbetet. Detta gäller bland annat att bidra till SBN:s beslut om betydande miljöpåverkan i tidigt skede och att frågor om buller, vibrationsstörningar, luftkvalitet, vattenkvalitet och dagvattenhantering, markföroreningar, naturvärden och klimatanpassning och trafikens miljöpåverkan uppmärksammas. Nämnden bevakar särskilt hälsoaspekter där barn och unga vistas, som t.ex. skol- och förskolegårdar.

En viktig åtgärd för att kunna genomföra bostadsbyggandet är att på ett bättre sätt hantera och transportera och återanvända byggmassor inom staden. Därför ska en handlingsplan under ledning av exploateringskontoret tas fram tillsammans med berörda nämnder och färdigställas under 2018.

Även grönfrågorna uppmärksammas både i de enskilda projekten men även genom den strategiska samordningsgruppen som leds av stadsträdgårdsmästaren för ett Grönare Stockholm. Arbetet med implementering av ekosystemtjänster och kompensation för grönyteåtgång ska fortgå i enlighet med Miljöprogrammet och inriktningen i arbetet för ett Grönare Stockholm.

Bevakning och analys av nya forskningsrön om klimatförändringar och dess effekter som kan föranleda nya ställningstaganden är en central del av arbetet. Arbetet med skyfallshantering och att minska risken för översvämningar är fortsatt prioriterat under 2018. Detta gäller såväl befintlig som planerad bebyggelse, där syftet är att reducera stadens sårbarhet.

Inom naturvårdsområdet ligger fokus 2018 på att kunna bidra i stadsbyggnadsprocessen dels med uppdaterade strategiska kunskapsunderlag om biologisk mångfald, dels med förslag till ekologiska förstärkningsåtgärder i grönstrukturen.

Förväntat resultat

Nya bra stadsmiljöer planeras där rimliga avvägningar har skett mellan olika intressen.

Förvaltningen har medverkat i arbetet med framtagande av principer för skyfallshantering som ska ligga till grund för en åtgärdsplan där de mest översvämningskänsliga områdena har identifierats i såväl befintlig som planerad bebyggelse.

Förvaltningen har medverkat till förbättrat kunskapsläge gällande särskilt värdefulla biotoper och arter. Idéer till nya åtgärder för förstärkning av den ekologiska infrastrukturen har tagits fram och kommunicerats med berörda kontor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska medverka till att miljö- och hälsoskyddsfrågor uppmärksammas och integreras i stadens arbete med byggande och markanvändning.

Aktiviteter

- Delta i arbetet inför markanvisningar inom ramen för Ledstången och i samarbete med exploateringskontoret.
- Arbeta i plan- och exploateringsarbetets tidiga skede genom att delta i startmöte, samt upprätta miljö- och hälsounderlag för detaljplaner och program till stadsbyggnadsnämnden inom två veckor från beställning eller till utsatt datum.
- Besvara frågor från stadens förvaltningar så snart det går dock senast inom en vecka.
- Fortsatt implementering av ekosystemtjänster och grönytekomensation där det efterfrågas.
- Utföra förenklade bullerutredningar för detaljplaner det är uppenbart att riktvärden för trafikbuller kan uppfyllas med planerad utformning av bebyggelsen.
- Utveckla analyser och underlag kring särskilt folkhälsobefrämjande grönytor och befolkningens närhet till dessa. Resultaten kopplas till det stadsövergripande arbetet med social hållbarhet.
- Lämna yttranden inom utsatt tid vid samråd för detaljplaner och program.
- Delta i projektgrupper och möten om prioriterade detaljplaner, program och områdesplanering.
- Uppföljning av hur nämndens frågor beaktats i detaljplaner och bygglov.
- Under året initiera ett pilotprojekt för att undersöka nyttan av bygglovgranskning.
- Delta i projekt och i framtagandet av strategiska dokument för stadsplanering.
- Stödja exploateringskontoret och aktivt bidra i arbetet med framtagande av handlingsplan för hantering och återanvändning av massor inom staden.

- Utveckla och uppdatera strategiska underlag om biologisk mångfald i stadsbyggnadsprocessen.
- Ta fram nya förslag till förstärkningsåtgärder i grön- och blåstrukturen som gynnar biologisk mångfald i samråd med berörda förvaltningar.
- Utvärdera nyttan med förvaltningens ”Hjälpredda i fysisk planering” och undersöka förutsättningar för att inarbeta väsentliga delar i SBK:s planhandbok.
- Erbjuder stadsbyggnadskontoret kontinuerlig utbildning.
- Sammanställa goda exempel på genomförda mångfunktionella förstärkningsåtgärder i grön- och blåstrukturen samt kommunicera dessa inom staden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska beakta och förebygga effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Aktiviteter

- Bistå kommunstyrelsen i dess arbete med klimatanpassning.
- Medverka i stadens fortsatta arbete med dagvatten- och skyfallshantering och bedömning av översvämningsrisker.
- Bevaka kunskapsläget och kommunicera naturvetenskapliga underlag till förvaltningar och bolag.
- Utgöra expertstöd i konkreta klimatanpassningsprojekt, och medverka till att utveckla mångfunktionella lösningar där det är möjligt.
- Delta i FoU-projekt som rör klimatförändringar och klimatanpassning.
- Utveckla klimatinformationen på Stockholms Miljöbarometer med ny temasida om värmeböljor och värmestress.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar till detta mål dels genom att tillgängliggöra stadens naturreservat för Stockholmare och genom att medverka till att inrätta nya naturreservat. Se målet 2.3.5 och tillsynsplanen i bilaga 3. Nämnden bidrar ytterligare till målet genom tillsyn som verkar för att badanläggningar, strandbad och plaskdammar mm drivs på ett miljö- och hälsomässigt godtagbart sätt. Även vandrarhem och idrottsanläggningar är objekt som kan omfattas av tillsynen.

Genom tillsynen av båtklubbar minskar kemikalier och giftiga båtbottnfärger, samtidigt som ett fortsatt båtliv i staden är möjligt. Under 2018 ska förvaltningen bistå exploateringskontoret med framtagande av nya strandbad.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Förvaltningens riktade tillsyn av äldreboenden har visat att inomhusmiljön på stadens äldreboenden huvudsakligen är god och att egenkontrollen fungerar tillfredsställande. I samband med riktad tillsyn av fastighetsägares egenkontroll granskar förvaltningen särskilt att temperaturen i utgående varmvatten är tillräckligt hög för att inte tillväxt av legionellabakterier ska ske. Det är huvudsakligen äldre eller andra personer med nedsatt immunförsvar som riskerar att insjukna i Legionella.

Livsmedelskontrollen utför regelbundet kontroll av stadens boenden för äldre, som räknas som en känslig konsumentgrupp och därför får relativt sett mer kontroll än motsvarande verksamhet som inte riktar sig till en känslig grupp. Fokus för kontrollen 2018 är säker allergikost.

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Inom ramen för detta inriktningsmål ryms större delen av nämndens miljöarbete. Miljöförvaltningen har en expertroll och hjälper eller verkar genom andra förvaltningar och bolag i staden. Nämnden verkar även mot företagen, främst då genom tillsynen men även genom samarbete i olika former.

Målet omfattar ett stort och mångsidigt förebyggande arbete inom energi, klimat, miljö och hälsa. Dessutom omfattar nämndens tillsyn även den EU-rättsliga miljölagstiftningen och miljöbalken med tillhörande följdlagstiftningar följs. Här återfinns också samordning och uppföljning av miljöprogrammets delmål som berör miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Inom just energi- och klimatområdet finns en stor uppsättning av verksamheter och aktiviteter starkt bidrar till att uppfylla målet. En viktig roll för stadens strategiska arbete är nämndens framtagande av information på klimat och energiområdet och stöd till stadens långsiktiga arbete vid t.ex. översyn av klimatstrategi för perioden 2020-2023 vilket nu är aktuellt. Genom nämndens stöd kan staden formulera målsättningar som sedan följs upp samtidigt som förvaltningar och bolag får stöd att uppfylla dem. Genom olika externt finansierade projekt, till stor del via EU, får nämnden möjlighet att utveckla och pröva nya tekniker och arbetssätt samtidigt som samarbetet stärks på europisk grund. Här ska också nämnas den omfattande kommunikationsverksamhet som bedrivs inom klimat och energiområdet.

När det gäller nämndens tillsyn enligt miljöbalken finns en utförlig redogörelse för nämndens arbete i tillsynsplanen. Planen visar både hårddata i form av produktion, antal objekt samt målsättningar/inriktning för ett stort antal tillsynsområden. Av bilaga 3 framgår tillsynsplanen för miljöbalkstillsyn inklusive några mindre tillsynsområden.

Inom ramen för Miljösamverkan i Stockholms län (MSL) sker samordning och utveckling av operativa tillsynsprojekt samtidigt som det skapas förutsättningar för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. Ett mycket uppskattat inslag är nyckeltalssamarbetet avseende tillsynen som omfattar praktiskt taget samtliga kommuner i länet och dessutom bidrar till utvecklingen

i andra delar av landet. Det finns ett stort intresse för nyckeltalsarbete och även andra regioner har påbörjat ett sådant samarbete.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Nämnden utgör ett strategiskt stöd i stadens energieffektiviserings- och klimatarbete. Arbetet för hållbar energianvändning och minskad klimatpåverkan fortsätter med ett stort antal aktiviteter. Det gäller energirådgivning, tillsyn, tekniska utvecklingsprojekt, uppföljning och beräkning av växthusgasutsläpp, utrednings- och planeringsarbete, kommunikation med allmänhet och företag, energieffektivisering och förnybar energiproduktion och projektledning av projekt som GrowSmarter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Växthusgasutsläpp per invånare (ton CO ₂ e per invånare) Kommentar: Statistiskt underlag för beräkning av utsläppen har cirka 1,5 års fördröjning. Det innebär att utsläppen för år 2016 med prognos för år 2017 kan beräknas under år 2018. Utsläppen för år 2018 kan prognostiseras först år 2019 och slutligen fastställas år 2020.	2,3 ton CO ₂ e / inv	2,3 ton CO ₂ e / inv	År

Nämndmål:

2.1.1 Bättre miljö genom ökade effekter av energitillsyn

Beskrivning

Inom tillsynen hanteras allt från stora tillståndsgivna energiproduktionsanläggningar till enskilda verksamheters energianvändning. Genom tillsynen kontrolleras villkoren för produktion av energi och dessutom granskas energianvändningen hos till exempel ägare av större fastigheter. Genom tillsynen stimuleras också energieffektiviseringar. Förvaltningens särskilda kompetens inom Energi- och klimatrådgivningen, Energicoacherna och Energicentrum utnyttjas för detta ändamål. I tillsynen säkerställs även att läckagekontroll utförs på köldmedieaggregat. Nämnden prövar också tillstånd till värmepumpsanläggningar. Utöver tillsynen är energirådgivningen en viktig del av förvaltningens arbete riktat mot företag.

Förväntat resultat

Tillsynen skall göra Stockholm bättre och säkrare. Tillsynen måste ge effekt och skall följas upp så att förvaltningens metoder hela tiden anpassas för att uppnå största möjliga miljönytta. Tillsynens syfte är dels att kontrollera att verksamheterna följer givna tillstånd och övriga regler inom området, men även att med rådgivning få verksamheterna att fortsätta med sitt miljöarbete.

Aktiviteter:

- I samband med tillsyn av fastighetsägares egenkontroll för drift och underhåll av bostadsbyggnader för förvaltningen en dialog med fastighetsägaren om energideklaration, energikartläggning och energieffektivisering. Förvaltningen informerar om möjlighet till energi och klimatrådgivning (EKR) via energi- och klimatrådgivningen på miljöförvaltningen.
- Nämnden prövar tillståndsansökningar avseende bergvärmeanläggningar och upprätthåller en e-tjänst för att underlätta ansökningsförfarandet för den enskilde.
- Nämnden granskar att kravet på läckagekontroll av köldmedieaggregat efterlevs och påför miljöstraffavgift vid överträdelse av reglerna.
- Energianvändning, förbrukning och energislag, ingår som en del i all tillsyn över miljöfarliga verksamheter. Företagen informeras om möjligheten att få stöd via energi- och klimatrådgivningen.

Nämndmål

2.1.2 Miljöövervakning som ger god kunskap om energianvändning och växthusgasutsläpp.

Beskrivning

Förvaltningen analyserar och beräknar växthusgasutsläppen årligen för att följa utvecklingen mot reduktionsmålet 2,2 ton CO_{2e} per invånare år 2020 enligt internationellt protokoll för städernas växthusgasutsläpp samt följer upp stadens energianvändning och solelproduktion för uppföljning av miljöprogrammet. Växthusgasutsläpp från stockholmarnas flygresor följs upp utifrån tillgänglig statistik.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Beräkna växthusgasutsläppen i Stockholm enligt internationellt beräkningsprotokoll för städernas växthusgasutsläpp.
- Rapportera växthusgasutsläppen i Stockholm i internationella databaser.
- Följa upp miljöprogrammets delmål för växthusgasutsläpp (MP delmål 1.1).
- Redovisa växthusgasutsläppen i Stockholm på Miljöbarometern.
- Följa upp och rapportera stadens energianvändning som underlag för Stadshus AB:s uppföljning av miljöprogrammets delmål för energieffektivisering (MP delmål 1.2)
- Redovisa stadens energianvändning på Miljöbarometern.

- Följa upp och rapportera stadens egen solenergiproduktion som underlag för fastighetskontorets uppföljning av miljöprogrammets delmål för ökad solenergiproduktion (MP delmål 1.5).
- Redovisa stadens solelproduktion på Miljöbarometern.
- Följa upp växthusgasutsläpp från stockholmarnas flygresor utifrån tillgänglig statistik.
- Redovisa växthusgasutsläpp från stockholmarnas flygresor på Miljöbarometern.

Nämndmål:

2.1.3 Hållbar energianvändning uppnås

Beskrivning

Miljöprogrammets mål Hållbar energianvändning omfattar fem delmål. Förvaltningens verksamheter inom energi- och klimatrådgivning, Energicentrum, Klimatsmarta stockholmare och övrig kommunikation, klimatanalyser, Klimatpakten samt bidrag till genomförandet av bostadsmålet syftar till att uppnå samtliga delmål.

Förväntat resultat

Minskad energianvändning, ökad solenergiproduktion och minskade växthusgasutsläpp inom stadens systemgränser för utsläppsberäkningar.

Växthusgasutsläppen ska vara högst 2,2 ton per invånare år 2020 och Stockholms stad ska vara fossilbränslefri år 2040

Aktiviteter

- Bistå stadsledningskontoret med underlag för revidering av klimatstrategi och miljöprogram 2020-2023.
- Delta i nätverksarbete; C40, EUROCITIES, ICLEI och Klimatkommunerna.
- Bistå miljöroteln med utveckling av Klimatpakten och genomförande av årlig konferens.
- Bistå stadsledningskontoret med kommunikation av stadens klimatstrategi.
- Informera om stadens klimatarbete på stadens webb, via sociala medier samt på mässor och event.
- Genomföra en större kommunikationsinsats för att öka cykling på vinterhalvåret.
- Dela ut Pingvinpriset för goda insatser inom staden för att minska energianvändning och utsläpp av växthusgaser.
- Anordna sommararbete med energi- och klimatinriktning för minst 12 skolungdomar
- Leda det regionala energi- och klimatrådgivningssamarbetet samt delta i regionala

samarbetsprojekt och Energimyndighetens riktade insatsprojekt.

- Ge energi- och klimatrådgivning till bostadsrättsföreningar och mindre fastighetsbolag.
- Stödja bostadsrättsföreningar och mindre fastighetsbolag att teckna energieffektiviseringsavtal med energitjänsteföretag genom projektet ”Målstyrd energiförvaltning”.
- Ge energirådgivning till mindre företag genom Energimyndighetens program för energicoacher.

Staden ska genom energieffektiviseringar minska energianvändningen i den egna verksamheten med minst tio procent till år 2020 jämfört med år 2015.

Aktiviteter

- Stödja och samordna arbetet med att införa ett gemensamt energiuppföljningssystem för de bolag och förvaltningar som saknar uppföljningssystem.
- Projektleda stadens arbete med energikartläggningar utifrån kraven i lag (2014:266) om energikartläggning i stora företag.
- Bistå exploateringskontoret med förstudie av energiförsörjningssystem för Loudden.
- Bistå exploateringskontoret med införandet av nya energikrav (50 kWh/m² och år med sikte på 45kWh/m² och år) i norra Djurgårdsstaden.
- Bistå förvaltningar och bolag med förstudier av tekniska lösningar för energieffektivisering/energiåtervinning.
- Bistå förvaltningar och bolag med att söka finansiellt stöd för energieffektiviserings- och energiåtervinningsåtgärder.
- Bistå stadsbyggnadskontoret med att ta fram en arbetsmodell för planutformning och byggnadernas formfaktor.
- Bistå stadsdelsförvaltningar med införande av gröna hyresavtal
- Bistå förvaltningar och bolag med omvärldsbevakning kring energianvändning genom seminarier och nyhetsbrev.

Stadens egen energiproduktion baserad på solenergi ska öka med 50 procent till år 2020 relativt produktionen år 2015

Aktiviteter

- Bistå förvaltningar och bolag vid installationer av solenergianläggningar.
- Säkerställa datainsamling för stadens produktionsanläggningar till ny databas för fortsatt visualisering på solkartan med larmfunktion till anläggningsägare

Öka marknadens efterfrågan på miljötekniska lösningar inom staden och internationellt genom GrowSmarter-projektet

Aktiviteter

- Leda arbetet med projektet i Årsta så att arbetet med att energieffektivisera sex hus i Valla-området, två i Slakthusområdet och en BRF i Årsta samt tillhörande smarta lösningar genomförs enligt plan så att 60 % lägre energianvändning uppnås.
- Verka för att de kvarstående delarna av 12 smarta lösningar för energihushållning och miljövänliga transporter implementeras i Valla till sommaren 2018.
- Verka för att de smarta lösningarna visas upp tillsammans med industriparterna för ett stort antal internationella, nationella och lokala besökare.
- Verka för att den tekniska och ekonomiska utvärderingen av lösningarna påbörjas tillsammans med berörda högskolor.
- Leda arbetet med projektet i Europa så att de kvarstående delarna av 12 smarta lösningar inom energieffektiv renovering, integrerad infrastruktur och mobilitet implementeras i Stockholm, Köln och Barcelona under 2018 samt att under 2018 och 2019 fokusera på att de smarta lösningarna demonstreras och utvärderas i de tre städerna. Arbetet sammanställs i en rapport som skickas till EU och miljö- och hälsoskyddsmyndigheten.
- Samarbeta med andra Smart City projekt och internt i staden för att öka spridningen av de smarta lösningarna och med gemensamma krafter minska klimatutsläppen i Europa.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Köpt energi (GWh)	1 785 GWh	1 785 GWh	År

Nämndmål:

2.1.4 Klimatpåverkan från stockholmarnas konsumtion ska minska

Beskrivning

Stadens verksamheter och Stockholms invånare samt verksamma i staden bidrar till växthusgasutsläpp som inte omfattas av stadens systemgränser för beräkning av utsläppen. Beräkning av dessa utsläpp är mycket komplext och tillförlitlig metodik för beräkning och uppföljning av stockholmarnas konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp saknas i dagsläget. Det finns dock möjlighet att påverka utsläppen genom förvaltningens kommunikationsverksamhet.

Förväntat resultat

Minskade utsläpp av växthusgaser utanför stadens systemgränser för utsläppsberäkningar.

Aktiviteter

- I samarbete med exploateringskontoret vidareutveckla beräkningsmodell för livscykelanalyser avseende klimatpåverkan kopplat till material, utförande och byggprocess som kan användas vid husbyggnation.
- Delta med interaktiva utställningen ”Klimatvågen” på olika event, framför allt event riktade till ungdomar.
- Stödja Utbildningsnämnden och Kommunstyrelsen med kunskap om matens klimatpåverkan i arbetet med att revidera riktlinjerna för måltider i stadens skolor.
- Öka stockholmarnas kännedom om kokboken ”Det smarta köket”.
- Stödja stadsledningskontoret/serviceförvaltningen vid inrättande av system för klimatkompensaton för stadens flygresor.
- Utredda möjligheten att vidareutveckla Klimatkontot, som är ett webbaserat verktyg för beräkning av konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp för enskilda personer.
- Delta i C40 och Climate Neutral Cities Alliance (CNCA) forskning för att ta fram modeller för beräkning av konsumtionens klimatpåverkan.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Nämnden driver genom sitt miljöbilsarbete uthålligt frågor om hållbara transporter och fortsätter sitt arbete med nya och ökade ambitioner. Andelen sålda fossila drivmedel i Stockholms län var år 2013 9,8 TWh, år 2014 9,1 TWh och år 2015 var det 8,9 TWh. 2016 års siffror blir klara först i slutet av år 2017. Energiinnehållet i den totala mängden levererade drivmedel i länet var som högst år 2011 med 13,9 TWh och har därefter sjunkit men under 2015 ökade totala mängden något till 11,7 TWh. Andelen förnybart har ökat varje år sedan uppföljningen började år 2005 och var under 2015 23,7 procent i Stockholms län.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	85%	85 %	Halvår
 Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	7 dygn	7 dygn	År
 Antal dygn över normvärdet för PM10 i luft	35 dygn	35 dygn	År
 Sålda fossila drivmedel	8,4 TWh	8,4 TWh Avser 2017	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel sålda förnybara drivmedel i länet per år.	34 %	31 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden och trafiknämnden utreda hur växtbeklädda bullerskydd kan användas för att minska buller i anslutning till vägar (2.2)	2018-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden genomföra en konsekvensanalys av elektrifiering av fordonsflotta	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

2.2.1. Tillsynen ska minska miljöpåverkan från transporter

Beskrivning

I tillsynen ska frågor om transportbehov, alternativa transportslag samt fordons- och bränsleval alltid hanteras. Förvaltningens särskilda kompetens, avseende t.ex. miljöfordon, bränsleval etc. ska spridas genom tillsynen. Förvaltningen fokuserar i sin trafiktillsyn på de aspekter som har störst miljö- och hälsopåverkan, dvs bullerexponering, luft- och vattenförorening.

Förväntat resultat

Aktivitet

- Frågan om transporters omfattning, transportslag och bränsleval efterfrågas i all tillsyn.
- Minskat buller genom att bland annat redovisa hur bullerexponering kan reduceras genom växtbeklädda bullerskydd i anslutning till vägar.
- Fortsatt fokus på utsläppen från fordonstrafiken
- Initiera frågan avseende substitution av fossil diesel där så är möjligt

Nämndmål:

2.2.2 Nämnden har god uppföljning av trafikens miljöpåverkan

Beskrivning

I Stockholm mäts luftkvaliteten kontinuerligt på Hornsgatan, Sveavägen, Folkungagatan och Norrlandsgatan. Under 2018 flyttas mätstationen på Norrlandsgatan till St. Eriksgatan. SLB-analys utför mätningar av en rad olika föroreningar, både reglerade (NO₂, PM10, PM2.5, CO, O₃, SO₂ B(a)P mfl) och oreglerade ämnen (antalet och massan av partiklar i olika storlekar, sotpartiklar, CO₂). Mätningar fyller en viktig funktion för övervakning och jämförelse mot miljö kvalitetsnormer och miljömål samt för utvärdering av effektiva åtgärder.

Aktuella projekt 2018:

- Fordonssammansättningen på Hornsgatan analyseras med avseende på olika fordons bidrag till utsläpp och halter av kväveoxider och kvävedioxid.
- Uppmätta halter av bens(a)pyren 2017 analyseras och jämförs med miljö kvalitetsnormen och miljömålet. Det är högst sannolikt att miljö kvalitetsnormen på 1 ng/m³ som årsmedelvärde klaras. Däremot är det oklart om miljömålet på 0,1 ng/m³ kommer att klaras. Spårämnen från vedeldning analyseras även för att klargöra hur stor mängd av PAH som härstammar från vedeldning respektive vägtrafiken.
- Framtagande av astmariskkartor genom utveckling och implementera prognoser över luftföroreningar och pollen med hänsyn till både lokala källor och intransport från andra länder. Syftet är att tillhandahålla information som är till hjälp för personer med speciellt känsliga luftvägar.
- På uppdrag av Trafikverket utvärderas olika typer av bullerdämpande asfalt med avseende på hur partikelhalterna (PM10) påverkas.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Genomföra kontinuerlig luftövervakning på Hornsgatan, Sveavägen, Folkungagatan och St. Eriksgatan.
- Utvärdera olika åtgärders effekter på luftkvaliteten.
- I samarbete med miljömedicinsk expertis öka kunskapen om olika luftföroreningars hälsoeffekter.
- Kontinuerligt ge stadens medborgare information om luftkvalitetssituationen samt prognoser.

Nämndmål:

2.2.3 Minst hälften av alla nya bilar som säljs är miljöbilar

Beskrivning

Andelen nya personbilar som säljs i Stockholms län år 2019 utgörs till minst 50 % av miljöbilar enligt stadens miljöbilsdefinition (vilken är samma som statens). En ökad andel av dessa är elfordon.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Följa och analysera utvecklingen av fossilbränsleanvändningen i Stockholm.
- Medverka i arbetet för att minska användningen av fossila bränslen inom transportsektorn med målet att nå ett fossilfritt Stockholm 2040.

- Stötta trafiknämnden vid framtagandet av en konsekvensanalys av elektrifiering av fordonsflottan samt verka för ytterligare ca ytterligare 150 laddplatser på gatemarken i Stockholm under 2018 (med målet att det totalt ska finnas minst 500 laddplatser på gatan till år 2020).
- Baserat på regeringens förslag om bonus-malus ska stadens miljöbilsdefinition revideras i samråd med kommunstyrelsen
- Delta i arbetet med utvecklande av nya miljözoner för både lätta och tunga fordon i Stockholm.
- Kommunicera resultat och aktuell information om miljöbilar och hållbara transporter samt vidareutveckla www.miljofordon.se.
- Verka för incitament och förmåner som gynnar (eller undanröjer missgynnande av) miljöfordon, miljöbränslen respektive delade fordon.
- Genomföra en prova-på-aktivitet inom bilpoolsområdet samt undersöka förutsättningarna för att skapa en samlad och levande bilpoolskarta i samverkan med intresserade bilpoolsleverantörer.
- Stötta stadens bostadsbolag med kunskap och idéer i deras uppdrag för att bilpoolsplatser och mobilitetstjänster etableras för boende respektive kommersiella hyresgäster i existerande bestånd.
- Delta i Upphandlingsmyndighetens arbete om uppdatering av miljökrav inom områdena transporter, fordon och drivmedel.
- Genomföra projekt samt sprida resultaten och erfarenheterna från avslutade och pågående projekt om hållbara transporter och drivmedel.
- Ta fram en sammanställning av kunskapsläget och förhållningssätt för dieselfordon, sett till både lokala hälsoeffekter och klimatpåverkan.

Nämndmål

2.2.4 Minst var tionde lastbil som säljs är en miljölastbil

Beskrivning

10 procent av de nyregistrerade tunga fordonen som säljs i Stockholms län ska vara miljölastbilar enligt stadens miljölastbilsdefinition år 2019.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska sammankalla en grupp för att utreda var drivmedelsanläggningar med tillhörande bilvård bör vara placerade i en växande stad. Exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden ska erbjudas att delta i arbetet

- Arbeta för att få en nationell miljölastbilsdefinition.
- Verka för att under innevarande miljöprogramperiod få till 10 nya tankmöjligheter med förnybart bränsle för tunga fordon i Stockholms kommun eller kranskommuner.
- Arbeta för att miljöanpassa arbets- och entreprenadmaskiner genom övergång till ny teknik och/eller användning av biodrivmedel.
- I samarbete med servicenämnden använda och utveckla befintlig arbetsmall för hur krav på fordon och transporter bör ställas och successivt skärpas i relevanta upphandlingar i staden, samt hur dessa avtal bör följas upp.
- Stötta bolag och förvaltningar med fordon och drivmedelskompetens, vid upphandling och uppföljning av tjänster där transporter ingår.

Nämndmål

2.2.5 Stadens egen fordonsflotta består av miljöfordon

Beskrivning

Stadens flotta ska bestå av 100 % miljöbilar och stadens biodrivmedels- och elbilar tankas/laddas till 85 % med miljöbränsle.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Optimera hanteringen och användningen av stadens egna fordon inom ramen för uppdraget att ansvara för kommunkoncernens gemensamma fordonshantering. Stötta förvaltningar och bolag vid uppföljning av fordonsinnehav och tankning.
- Verka för att det finns minst 250 laddbara fordon (personbilar, lätta och tunga lastbilar och bussar) i stadens fordonsflotta vid slutet av år 2018.
- Förmedla medel från det statliga Klimatklivet till förvaltningar och bolag som uppgraderar äldre eller sätter upp ny laddinfrastruktur för de eldrivna fordon som används av verksamheterna.
- Genomföra en förstudie om intresset och möjligheten att erbjuda fleet management tjänster åt andra kommuner i Stockholmsregionen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet för en hållbar mark- och vattenanvändning strävar både mot att utveckla stadens gröna värden och förbättra vattenförekomsternas kemiska och ekologiska status. Stadens gröna kvaliteter ska stärkas i enlighet med kommande riktlinjer för ett Grönare Stockholm samt stadens översiktsplan och miljöprogram samt genom tillsynen och miljöövervakning över naturreservat och förorenade områden. Arbetet med vattenförekomsterna sker genom att ta fram lokala åtgärdsprogram i syfte att presentera

åtgärder för hur miljö kvalitetsnormerna kan nås men även genom miljöövervakning och tillsyn på båtclubbar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel badplatser med bra badvattenkvalitet.	89%	89 %	År
 Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status	35%	35 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden undersöka innovativa metoder för biologisk sanering exempelvis för framtida sanering av förorenade markområden som utreds som naturreservat.	2018-01-01	2018-12-31
 Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden under året inrätta naturreservat i Rågsveds friområde, Årstaskogen och Årsta holmar samt ta fram tillräckliga underlag i syfte att möjliggöra beslut avseende naturreservat i Kyrkhamn och Hagsåtraskogen.	2018-01-01	2018-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska som projektägare i Digital Demo Stockholm fungera som kravställare, leda och utvärdera projekt för att mäta vattenkvalitet för identifiering av föroreningar och effektivt följa god vattenstatus (iWater).	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

2.3.1 Tillsynen ska verka för att stadens mark- och vattenanvändning är hållbar

Beskrivning

Genom hantering av upplysningar om förorenad mark och ärenden som avser efterbehandling av förorenade områden ska tillsynen säkerställa att den framtida markanvändningen inte innebär risker för hälsa och miljö. Miljö kvalitetsnormerna för vatten, och de åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster som nu tas fram, innebär ökat fokus på markanvändningen i allmänhet och dagvatten i synnerhet. Ett aktuellt exempel är negativ påverkan från båtbottnfärger och den tillsyn över båtclubbar som bedrivs. Tillsyn över naturreservaten bidrar till att viktiga värden bibehålls.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- I de fall krav ställs gentemot betalningsansvarig för markförorening, i område som länsstyrelsen riskklassat till nivå 1 eller 2, ska ansvarsutredningar användas som underlag för förelägganden respektive bidragsansökan.

- Fortsätta mäta båtskrov med avseende på förekomst av giftiga metaller i båtbottenfärger under förutsättning att medel beviljas ur centrala medelsreserven.
- Bedriva tillsyn över båtklubbar i Mälaren med särskilt fokus på förbud att använda biocidfärger i Mälaren inklusive plan för utfasning av giftiga färger i Mälaren, vilket innebär att båtarna successivt görs skrovrena.
- Informera Östersjöklubbar om effekter på miljön av biocidfärger och om alternativa rengöringsmetoder istället för användning av biocidfärger i Östersjön. Uppmuntra till utfasningsplan med avseende på biocidfärger.
- Hantering av dagvatten ska ske med hänsyn till miljö kvalitetsnormerna för vatten och fastställda åtgärdsprogram.
- Förvaltningen ska värdera bidragen från olika källor och ta fram en tillsynsutredning vad gäller dagvatten.
- Verka för en ändamålsenlig skötsel av naturmark genom rådgivning.
- Verka för att tillgängligheten till grönområden är god, med särskild fokus på personer med funktionsnedsättning samt barn och unga, genom skötselrådgivning och samverkan med andra förvaltningar.
- Verka för att genomföra förstärkningsåtgärder i Grönare Stockholm. Medverka i arbetet med att inrätta naturreservat i Årstaskogen och Årsta holmar samt Rågsveds friområde, och medverka i arbetet med att ta fram beslutsunderlag för naturreservat i Kyrkhamn samt Hagsätraskogen (östra Älvsjöskogen).
- Bedriva tillsyn över enskilda avlopp.

Nämndmål

2.3.2 En långsiktig miljöövervakning ger god uppföljning av att stadens mark- och vattenanvändning är hållbar samt ger underlag för tillsyn, fysisk planering och exploatering samt åtgärdsarbete

Beskrivning

Löpande miljöövervakning utförs i syfte att följa trender och utveckling av miljön i Stockholm. Resultaten från övervakningen används som underlag för framtagande och prioritering av åtgärder i enskilda projekt och i stadsplaneringen. Under året görs en särskild satsning på att identifiera källor till mikroplaster i stadens vattenmiljö och att i samråd med berörda nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan för att begränsa utsläpp av mikroplaster.

Förväntat resultat

Resultaten från övervakningen analyseras och används i framtagandet av åtgärder. Trender och utveckling redovisas internt och externt, bl.a. på Stockholms Miljöbarometer.

Aktiviteter inom miljöövervakning biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster

Aktiviteter

- Programmet för miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster fortsätter att genomföras.
- Uppföljning och uppdatering på landskapsnivå av habitatnätverk inom stadens ekologiska infrastruktur.
- Fortsatt inventering av fladdermöss – Stockholms del i samarbete med kommunerna på Södertörn (via Södertörnsekologerna).
- Groddjur: Uppföljning av förekomst av större vattensalamander och andra groddjur i Kyrksjölöten, Olovslundsdammen och andra groddjurslokaler.
- Genomföra en förstudie avseende system för uppföljning av naturmarksskötsel och ekologiska förstärkningsåtgärder. Förankra och kommunicera kunskap från förstudien i stadens organisation.
- Ajourhållning och fortsatt utveckling av ArtArken. Ringa in och analysera tillståndet för ett antal indikatorarter. Uppdatera databasen och grafiskt förbättra webbapplikationen.

Aktiviteter inom övervakning av klimatförändringar och dess effekter

Aktiviteter

- Sammanställning, bearbetning och analys av meteorologiska, hydrologiska och limnologiska mätdata.
- Utveckla informationen om klimatförändringar och klimatanpassning på Miljöbarometern, med fokus på fördjupade temperaturanalyser under 2018.
- Framtagande av ytterligare klimatindikatorer, till stöd för stadens klimatanpassningsarbete.

Aktiviteter inom miljöövervakning mark

Aktiviteter

- Bistå exploateringskontoret i arbetet att marksanera Vinterviken.
- Genomföra markundersökningar av båtuppläggningsplatser – om medel från CMR erhålls.

Aktiviteter inom miljöövervakning av vattenmiljön

Aktiviteter

- Genomföra löpande miljögiftsövervakning i stadens prioriterade sjöar, vattendrag och kustvatten och vid behov komplettera med screening i övriga vatten.

- Genomföra undersökningar i stadens prioriterade sjöar, vattendrag och kustvatten i enlighet med övervakningsprogram för ekologiska kvalitetsfaktorer.
- Medverka i LIFE IP Rich Waters i syfte att utbyta erfarenheter kring miljögiftsövervakning i vattenmiljön tillsammans med aktörer i Norra Östersjöns vattendistrikt.
- Förbereda miljöövervakning av grundvatten
- Undersöka vilka källor som lokalt orsakar spridning av mikroplaster.
- I samråd med berörda nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan med prioriterade åtgärdsförslag för att minska spridningen av mikroplaster.

	Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för kemisk status.	40 %		År

Nämndmål:

2.3.3 Miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas

Beskrivning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för bullerkartläggningen av staden samt följer upp hur åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för omgivningsbuller genomförs. Nuvarande åtgärdsprogram upphör att gälla efter 2018 och ett arbete har initierats för att upprätta ett nytt som ska gälla under åren 2019-2023.

Förväntat resultat

Redovisa kostnadseffektiva bulleråtgärder

Aktivitet

- Nämnden ska verka för att åtgärder enligt åtgärdsprogrammet genomförs. Åtgärdsprogrammet innefattar följande åtgärder: Vägbeläggningar ska användas som ett aktivt verktyg för att minska problemen med trafikbuller, dvs lågbullrande asfalt ska användas i högre utsträckning. Arbetet med fasadåtgärder för bostäder som har minst 62 dBA Leq vid fasad ska slutföras samt åtgärder ska vidtas vid befintliga bostäder med nivåer inomhus över 30 dBA dygnsekvivalent och 45 dBA max nattetid. Enligt åtgärdsprogrammet ska även ljudmiljön förbättras i ett rekreativsområde, med målet att klara 50 dBA ekvivalent ljudnivå under dag- och kvällstid, i en större del av området. En bullervall per år ska byggas av överskottsmassor. Åtgärden sker lämpligen samordnat med genomförandet av uppdraget att ta fram en åtgärdsplan för massor inom staden.
- Nytt åtgärdsprogram för perioden 2019-2023 tas fram under året.

Bullernivån i utomhusmiljön vid stadens skolor och förskolor är låg

Barn är extra känsliga för höga ljudnivåer. Det är viktigt att vid utomhusvistelse möjliggöra pedagogisk verksamhet samt även ge möjlighet till ro och återhämtning för barnen.

Aktiviteter

- Bullerexponerade gårdar vid förskolor respektive skolor med prioritet för lägre årskurser har åtgärdats.

Nämndmål:

2.3.4 Bidra till att stadens vattenområden uppnår god ekologisk och kemisk vattenstatus

Beskrivning

Miljöförvaltningen ansvarar för samordning, planering och projektledning för framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster. Arbetet sker i nära samarbete med framförallt Stockholm Vatten och Avfall, berörda förvaltningar i staden, grannkommuner samt regionala vattensamarbeten.

Miljöförvaltningen ansvarar för att kommunicera stadens vattenvårdsarbete via Miljöbarometern.

Förvaltningen medverkar aktivt i planering och genomförande av åtgärder tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall samt berörda förvaltningar i staden.

Miljöprogrammets mål för området ”God status ska uppnås i stadens alla vattenförekomster. (MP delmål 3.2)” omhändertas genom beskrivna mål och aktiviteter nedan.

Förväntat resultat

Ytterligare lokala åtgärdsprogram färdigställs under året för politisk behandling.

Miljöbarometern anpassas och uppdateras beträffande information från de lokala åtgärdsprogrammen.

Att de fysiska åtgärder som föreslås i de lokala åtgärdsprogrammen projekteras och genomförs i enlighet med beslut om dessa.

Driva genomförandet av handlingsplanen för vatten och särskilt fokusera på framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster samt driva ett effektivt genomförande av operativa åtgärder.

Aktiviteter

- Ta fram lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster
- Ta fram förslag och bidra till genomförandet av åtgärder i samverkan med de förvaltningar och bolag i staden som har ansvar för genomförandet.

- Medverka i LIFE IP Rich Waters i syfte att tillsammans med idrottsförvaltningen ta fram en finansieringsmodell för en borsttvätt för fritidsbåtar i Stockholms del av Mälaren.

Samordna, följa upp och kommunicera stadens vattenarbete enligt Handlingsplanen för god vattenstatus och de lokala åtgärdsprogrammen.

Aktiviteter

- Samordna, informera och kommunicera stadens vattenarbete.
- Bidra till implementering av stadens dagvattenstrategi genom framtagande av vägledningsdokument för den praktiska tillämpningen av strategin.
- Delta i kommunövergripande grupper för vattensamverkan, vattenvårdsförbund och internationella samarbeten.

Stödja arbetet med miljötillsyn, klimatanpassning, miljömål, planhandläggning m m.

Aktiviteter

- Expertfunktion vid interna och externa förfrågningar inklusive remisser

Genom externfinansierade projekt bidra till genomförande av handlingsplanen och lokala åtgärdsprogram

Aktiviteter

- Delta i Formasprojektet Anonyma källor.
- Delta i det av Vinnova finansierade kompetenscentrumet för dagvatten ”Drizzle”.
- Delta i DDS-projektet iWater.
- Delta i Formasprojektet ”Yteffektiv dagvattenrening”.
- Delta i Life IP Rich Waters.

Nämndmål:

2.3.5 Aktivt bistå i samordning av grönstrukturfrågor, planering och utredning av nya naturreservat samt uppmärksamma ekosystemtjänster i staden

Beskrivning

Förvaltningen ska genom sitt deltagande i stadsbyggnadsprocessen bistå exploateringsnämnden för att i linje med Grönare Stockholm utveckla och förstärka den biologiska mångfalden. Vidare ska förvaltningen fortsatt bidra med expertkunskap och strategiska underlag i stadsbyggandet för hur ekosystemtjänster och biologiska och rekreativa värden kan utvecklas och förstärkas. Förvaltningen ska verka för att tillgängliggöra stadens naturreservat

för Stockholmarna samt arbeta för att tillsammans med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret inrätta flera nya naturreservat.

Förväntat resultat

Stadens gröna värden ska stärkas och utvecklas. Genomföra förstärkningsåtgärder i enlighet med riktlinjer i Grönare Stockholm. Årstaskogen och Årsta holmars naturreservat samt Rågsveds naturreservat inrättas.

Aktiviteter

- Bemanna och delta aktivt i arbetet för genomförandet av Grönare Stockholm.
- Aktivt stödja arbetet med att inrätta naturreservat i Rågsveds friområde, Årstaskogen och Årsta holmar samt ta fram beslutsunderlag så att det är möjligt att inrätta reservat i Kyrkhamn och Hagsätraskogen (östra Älvsjöskogen).
- Ta fram nya förslag till förstärkningsåtgärder i grön- och blåstrukturen som gynnar biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
- Forum för stadens aktörer inom hållbar stadsutveckling erbjuds för att på olika sätt öka kompetensen och använda framtagna verktyg för urbana ekosystemtjänster.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndens arbete som har att göra med kretslopp och återvinning hör framförallt till tillsynen som har målsättningen att verksamhetsutövarna ska ha en effektiv och miljöanpassad avfallshantering där mängden avfall minimeras och andelen avfall som omhändertas genom återanvändning och återvinning ökar. Tillsynen av avfall som kan ingå i kretslopp avser till stor del restauranger och livsmedelsbutiker samt återvinningsstationer där rutiner för tömning städning, minskning av buller och undvikande av farligt avfall är av intresse. Förvaltningen deltar också i arbeten med att göra omhändertagande av till exempel förorenade massor, elavfall och snö mer resurseffektiva.

Nämndmål

2.4.1 Tillsynen ska aktivt bidra till att avfallshierarkin följs så att avfall hanteras på ett resurseffektivt sätt

Beskrivning

Verksamhetsutövare ska ha en effektiv och miljöanpassad avfallshantering där mängden avfall minimeras och andelen avfall som omhändertas genom återanvändning och återvinning ökar. I all tillsyn ska frågan om hantering av farligt avfall belysas.

Under 2018 fortsätter arbetet med riktad tillsyn av restauranger för att åstadkomma ökad matavfallsinsamling i syfte att bidra med att nå stadens mål om insamling av 70% av allt matavfall.

Aktiviteter

- Utredda möjligheter hos restauranger och butiker att sortera ut matavfall samt vid behov ställa krav på utsortering.
- Granska utsortering av förpackningsmaterial och hantering av fettavskiljare på restauranger.
- Följa resultatet av SVOA:s uppföljning av andel farligt avfall i hushållsavfall och anpassa tillsyns- och informationsinsatser efter behovet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämnden bedriver ett omfattande arbete för en giftfri miljö som omfattar projekt- och programarbete, miljöövervakning samt tillsyn. Kemikaliecentrum ger stadens verksamheter stöd och vägledning i genomförandet av Stockholms kemikalieplan 2014 – 2019. Arbetet med kemikaliesmart förskola fortskrider. Tillsynsfrågorna hanteras under 2.6.1.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter	--	Fastställs 2018	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med idrottsnämnden ta fram en finansieringsmodell och verka för etablerandet av en båtbotentvätt i syfte att minska miljögifter i Stockholms vatten. Exploateringsnämnden ska bistå nämnderna avseende lokaliseringsfrågor	2018-01-01	2018-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utöka arbetet med att undersöka vilka källor som lokalt orsakar spridning av mikroplaster och i samarbete med berörda nämnder ta fram en handlingsplan med prioriterade åtgärdsförslag för att minska spridningen av mikroplaster	2018-01-01	2018-12-31
 Utbildningsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska under året utreda hur man kan samverka för att utveckla arbetet med lärande för hållbar utveckling i stadens skolor	2018-01-01	2018-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden revidera riktlinjerna för måltider i stadens skolor med syfte att öka andel ekologisk mat och minska klimatpåverkan	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

2.5.1 Tillsynen ska medverka till att exponeringen för farliga kemikalier minskar

Beskrivning

Förutom tillsyn över såväl användning som hantering av kemikalier hos de traditionella tillsynsobjekten inom miljö- och hälsoskyddsområdet, bedrivs tillsyn över kemikalier/kemiska ämnen i kosmetiska och hygieniska produkter, tillsyn över varor - med fokus på sådana som barn exponeras för m.m. Varutillsynens utgångspunkt är de förbud och begränsningar som gäller för kemiska ämnen ingående i varor. Tillsynen bedrivs med främst stöd av Reach-regelverket och miljöbalken men även livsmedelslagstiftning är aktuell vad gäller material i kontakt med livsmedel. Ambitionen är att tillsynen ska kunna utvecklas till en återkommande aktivitet, på samma sätt som tillsyn över miljöfarliga verksamheter. Resultat från tillsynen ska även användas för att diskutera frågor kring substitution etc.

Förväntat resultat

De kosmetiska produkter som saluförs är rätt märkta och innehåller inte förbjudna ämnen.

Aktiviteter:

- Tillsyn på herrkosmetika hos ca 17 frisörer/barberare.
- Under hösten påbörja ett tillsynsprojekt på frisörverksamheter, projektet fortsätter år 2019.
- Tillsyn över märkning av kemiska produkter och kemikalieinnehåll i varor.
- Via tillsynens resultat driva frågor om substitution i enlighet med bestämmelserna i 2 kap miljöbalken

Nämndmål

2.5.2 Aktivt bidra till genomförande av Stockholm stads kemikalieplan 2014 – 2019

Beskrivning

Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019 beskriver hur staden ska bedriva ett strukturerat arbete med att undvika farliga kemikalier i alla stadens verksamheter. Kemikaliecentrum erbjuder verksamheterna stöd och vägledning i genomförandet av planen och stadens Miljöprogram. Kemikaliecentrum bedriver även övervakning av miljögifter kopplat till hälsopåverkan. Genom olika utåtriktade kommunikationsinsatser får också verksamhetsutövare och konsumenter i staden ökad kunskap om kemikalier. Under året inleds arbetet med att ta fram en ny kemikalieplan för kommande period.

Förväntat resultat

Stadens egna verksamheter liksom verksamhetsutövare och konsumenter ska få en ökad medvetenhet, kunskap och tillgång till verktyg för att göra kemikaliesmarta val i sin vardag och kunna verka för ett giftfritt Stockholm.

Nedanstående indikatorer från stadens Miljöprogram beskriver specifika exempel på vad som ska uppnås inom målområdet. Miljöförvaltningen har ansvar för att följa upp indikatorn om antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter. För övriga indikatorer ligger uppföljningsansvaret hos andra förvaltningar och miljöförvaltningens kemikaliecentrum ska stödja arbetet.

- Antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter. (årsmål fastställs under året).
- Antal av 15 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam (årsmål 14).
- Andel prioriterade och relevanta avtal enligt kemikalieplanen utan avvikelse från ställda kemikaliekrav (årsmål 100%).
- Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system (årsmål 80%).
- Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola (årsmål fastställs under året).

Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster ska minska (MP delmål 5.2)

Aktiviteter

- Ge stadens verksamheter stöd i hela inköpsprocessen.
- Projekt kring städning och städkemikalier i stadens lokaler
- Medverka i Upphandlingsmyndighetens forum och expertgrupper för kriterieutveckling.
- Aktivt delta i nätverket miljö och hälsa i upphandling

Användningen av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska (MP delmål 5.3)

Aktiviteter

- Medverka i kriterieutvecklingen i Byggvarubedömningen och BASTA.
- Bistå exploateringsnämnden i att utveckla stadens kravställning på byggande avseende kemikalier i bygg- och anläggningsmaterial.
- Verka för att Byggvarubedömningen används i stadens verksamheter.

- Kartlägga förekomst av relevanta vattendirektivsämnen i byggmaterial.
- Vägleda anläggande förvaltningar och bolag i kravställning vad gäller material baserade på gummigranulat.

Stadens användning av kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska minska. (MP delmål 5.4)

Aktivitet

- Stödja användandet av Chemsoft för säker hantering och substitution av kemiska produkter i stadens verksamheter.

Spridningen av miljö- och hälsofarliga ämnen från hushåll, handel, byggande och andra aktörer ska minska (MP delmål 5.1)

Aktiviteter

- Kommunicera med bygg- och fastighetsbranschen.
- Kommunicera med handeln.
- Kommunicera med konsumenter.
- Kommunicera med frisörbranschen.

Förekomsten av hälsofarliga kemikalier i förskolemiljön ska minska (MP delmål 5.5)

Aktiviteter

- Stödja förskoletillsynen med avseende på kemikaliefrågor.
- Dialog med förskolechefer och -personal.
- Stödja SISABs arbete för en giftfri förskolemiljö.
- Pilotsatsning på kemikaliesmarta förskolebyggnader tillsammans med SISAB och Hägersten/Liljeholmens sdf.
- Anpassa delar av materialet om kemikaliesmart förskola till skola och fritidshem.

Barns exponering för farliga ämnen ska minska

Aktiviteter

- Genomföra och utveckla hälsorelaterad miljögiftsövervakning inriktad på barns exponering.
- Inleda pilotstudie om barns exponering.

Informera om kemikalieplanen och stödja dess implementering

Aktiviteter

- Upprätthålla kontakt med ledande forskare i ett vetenskapligt råd.
- Informera om kemikalieplanen och Kemikaliecentrum
- Uppföljning av miljöprogrammet i samarbete med övriga berörda genomförande- och uppföljningsansvariga nämnder och styrelser.
- Stöd till tillsyn
- Teckna ramavtal med konsult för utredningsstöd och analyser
- Påbörja arbetet med att utveckla en ny kemikalieplan

Leda och delta i projektet NonHazCity

Aktiviteter

- Projektledning och administration.
- Spårning av källor till miljöfarliga ämnen och prioritering av åtgärder.
- Minskning av förekomst av farliga ämnen på kommunal nivå.
- Åtgärder för att minska spridningen av farliga ämnen från små och medelstora företag.
- Kampanj för att minska utsläppen från privathushåll.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Nämnden bedriver ett omfattande arbete för en god inomhusmiljö. Detta sker främst genom riktad tillsyn mot huvudsakligen skolor och förskolor, flerbostadsbyggnader och migrationsboenden men även andra typer av verksamheter, såsom idrottsanläggningar, kan vara föremål för tillsyn. Buller och ventilation är vanligt förekommande problem i inomhusmiljön. Hantering av klagomål på olägenheter utgör också en viktig del i arbetet med att verka för en sund inomhusmiljö. Nämnden kontrollerar även att mätning av radon utförs i flerbostadsbyggnader, skolor och förskolor.

Nämndmål

2.6.1 Tillsynen ska säkerställa att inomhusmiljön i flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor inte ska medföra olägenhet för människors hälsa

Beskrivning

Miljön i bostäder och offentliga miljöer såsom skolor, förskolor, vård- och omsorgsboenden m.fl. verksamheter samt arbetsplatser är viktig för både hälsa och välbefinnande. Exempel på

hälsoeffekter i samband med brister i inomhusmiljön är astma, allergi, symtom i ögon, näsa och hud, liksom trötthet eller huvudvärk. Att leva i en bullerstörd miljö kan leda till problem med trötthet, koncentrationssvårigheter, huvudvärk, blodtrycksförändringar och stressreaktioner. Höga radonhalter inomhus under en lång exponeringstid är en riskfaktor för lungcancer.

Förväntat resultat

Bättre egenkontroll hos verksamhetsutövare och fastighetsägare leder till färre brister i inomhusmiljön. Nämndens riktade tillsyn och handläggning av klagomålsärenden leder till att konstaterade brister i inomhusmiljön åtgärdas.

Aktiviteter

Under 2018 prioriteras följande särskilt:

- Följa upp de brister som konstaterades i samband med 2017 års bullerprojekt på förskolor.
- Fortsätta utveckla den riktade tillsynen i socioekonomiskt utsatta områden.
- Information till verksamhetsutövare och fastighetsägare.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor.	95 %		Tertial

Alla flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor i staden ska vara kontrollerade avseende radon och ha radonvärden under riktvärdet 200 Bq /m³ luft.

Aktiviteter

- I samråd med de kommunala bostadsbolagen tillse att de återstående kommunala flerbostadsbyggnaderna radonmätts i enlighet med årsmålet.
- Uppmana fastighetsägare, skolor och förskolor att mäta.
- Ställa krav på att mäta om mätning inte utförs.
- Tillse att åtgärder vidtas om en byggnad har för höga radonhalter.

Strategi

Flerbostadsfastigheter:

Under 2013 skickades uppmaningar till ägare av fastigheter med flerbostadshus i Söderort och yttre västerort om att mäta radon. Under hösten 2016 har förvaltningen skickat uppmaningar till fastighetsägare i Bromma att mäta radon och eventuellt åtgärda samt rapportera till förvaltningen. Under 2017 skickade förvaltningen uppmaningar till fastighetsägare på

Kungsholmen och Gärdet. Under 2018 kommer förvaltningen att skicka uppmaningar till resten av Östermalm.

Förskolor och skolor:

Under 2018 ska 70 förskolor och 90 skolor rapportera sina radonmätningar till förvaltningen. Dessa har sedan tidigare fått uppmaning om att mäta och vid behov åtgärda radon. Om mätresultat inte inkommer, trots påminnelser, förelägger förvaltningen verksamhetsutövaren om att utföra mätningar och inkomma med mätresultat. Sedan januari 2017 har dessutom 45 nyanmälda förskolor och skolor tillkommit där radonmätningar inte utförts sedan tidigare, dessa kommer under 2018 att uppmanas om att mäta och rapportera radon.

Radonhalterna inomhus ska understiga 200 Bq/m³ luft i stadens flerbostadsfastigheter och lokaler för arbetsplatser och undervisning.

Målet och indikatorerna visar nämndens eget arbete inom radontillsynen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
6.2.1 Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som är kontrollerade avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft i %.	75%		År
6.2.2. Andel flerbostadsfastigheter i de kommunala bostadsbolagen som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft.	90 %		År
6.2.3. Andel förskolor och skolor som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under 200 Bq/m ³ luft.	90 %		År

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar på flera sätt till en god ekonomi för staden och regionen. Nämnden driver projekt som är nyskapande och ger ökade nationella och internationella kontakter vilket bidrar till att skapa ett innovativt och kunskapsbaserat företagande. Nämnden har en hög prioritering av service och månar om en rättssäker myndighetsutövning vilket i sin tur bidrar till ett bra företagsklimat. Som en del av stadens egen ekonomi kan nämnden uppvisa en god budgethållning och kontroll av kostnader.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Genomförandet av riktlinjer för EU-policyarbete

De EU-frågor som berör nämndens verksamhetsområde bevakas av miljöförvaltningen som också driver stadens och nämndens intressen genom ett aktivt deltagande i stadens samarbetsorganisationer, nätverk och projekt. Det innebär att Stockholm profileras i dessa frågor

samtidigt som det ger staden goda möjligheter att lära sig av andra städer. Samarbetet består i att hålla presentationer på nationella och internationella konferenser, ta emot studiebesök och att leverera underlag till nationella och internationella jämförande studier. Därtill kommer medverkan i ett antal internationella samverkansprojekt.

Påverkansarbete i särskilda frågor bedrivs framför allt genom Eurocities miljöforum och arbetsgrupperna Green Areas & Biodiversity, Noise, Climate Change Energy Efficiency Air Quality och Water. Därtill kommer också alla de internationella samarbetsprojekt där nämnden deltar, vilka beskrivs under olika mål i detta VP.

Under 2017 har miljö- och hälsoskyddsnämndens EU-positionspapper omarbetats enligt stadens anvisningar till riktlinjer för EU-policyarbete. Riktlinjerna behandlas i miljö- och hälsoskyddsnämnden i december 2017 och pekar ut följande fokusområden i EU-påverkansarbetet;

- Miljökrav vid upphandling
- Kemikalier i samhället
- Vattenkvalitet
- Buller
- Luftkvalitet
- Klimatförändringar – utsläppsminskning och anpassning
- Miljöbilar och bränslen
- Biologisk mångfald
- Livsmedelskontroll, säkerhet och information
- EU-medel

I riktlinjerna lyfts ett antal aktiviteter som en strategi för att få genomslag för nämndens ståndpunkter. Dessa rör bland annat;

- Bevaka EU-kommissionens initiativ och identifiera, och i förekommande fall om möjligt försöka påverka, viktiga områden innan formella lagförslag läggs fram
- Påverka och aktivt driva nämndens och stadens intressen gällande direktiv, förordningar och andra initiativ av betydelse för staden
- Delta i nätverket Eurocities och aktivt lyfta, för nämnden och staden, angelägna frågor
- Delta i EU- och forskningsprojekt för att i samarbete med andra europeiska städer påverka EU:s inriktning
- Genom Sveriges kommuner och landsting bidra med stadens synpunkter på olika EU-förslag
- Delta i kärngruppen för Urban Water Agenda 2030 för att driva stadens ställningstaganden om att Europa behöver ett reviderat vattendirektiv som är anpassat till urbana miljöer.

KTHs Vattencentrum för innovation och forskning

Nämnden har i uppdrag att tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB stötta KTHs uppbyggnad av ett Vattencentrum för innovation och forskning. Miljöförvaltningen deltar redan i ett samarbete om vatten tillsammans med Ericsson och KTH som framför allt gäller mätning och digital rapportering av halter av olika ämnen i dagvatten. Uppbyggnaden av ett Vattencentrumet på KTH har ännu inte kommit i gång, men förvaltningen bevakar frågan tillsammans med innovationsdirektören.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning.	2	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

3.1.1 MHN ska samarbeta och utbyta erfarenheter med andra städer och aktörer i Europa för att påverka EU-regelverket samt driva åtgärdsarbete och utveckling framåt.

Beskrivning

Förvaltningen bevakar EU-frågor inom nämndens verksamhetsområde och driver stadens och nämndens intressen genom ett aktivt deltagande i stadens samarbetsorganisationer, nätverk och projekt. Påverkansarbete i särskilda frågor bedrivs genom framförallt genom EU-finansierade projekt, remissvar, arbetsgrupper för framtagande av underlag till direktivstexter, möten med relevanta EU organ mm samt genom Eurocities miljöforum och arbetsgrupperna: Green Areas & Biodiversity, Noise, Climate Change Energy, Efficiency Air Quality, Water. Förvaltningschefen deltar också i kärngruppen för Urban Water Agenda 2030 för att driva stadens ställningstaganden.

Förväntat resultat

Hjälpa staden genomföra sina miljömål genom att påverka Europeisk lagstiftning och i samarbete med andra städer och nätverk.

- Delta i EU- projektet, Smart Impact med syfte att underlätta för förvaltningarna för Stockholms del, att samarbeta och hitta lösningar på gemensamma utmaningar. Projektet pågår fram till maj 2018 och avser visa hur resultat från framgångsrika projekt kan införlivas i den ordinarie linjeverksamheten.
- Fram till projektets avslut i maj 2018 driva och utveckla de tekniska förvaltningarnas FoI-nätverk.
- Genomföra en genomlysning av stadens system för innovation.
- Sprida kunskaps om stadens smarta lösningar på europeisk konferens.
- Färdigställa och påbörja implementering av handlingsplan .

- Öka förståelsen i Europa för bibränslen som en viktig del i omställningen till fossilbränslefrihet. Detta ska ske genom att strategiska kontakter tas i Europa för att på så vis undvika att besvärliga restriktioner införs mot bibränslen.

Genomföra europeiska projekt för att underlätta arbetet lokalt

Aktiviteter

- Undersöka förutsättningar för att söka medel för att samarbeta med andra städer eller organisationer i syfte att minska spridningen av miljö- och hälsofarliga ämnen i staden.
- Tillsammans med övriga nordiska huvudstäder återuppta utbytet inom Nordens större städer.

Utveckla förvaltningens internationella miljöarbete genom att bevaka, påverka och aktivt driva stadens intressen i organisationer, nätverk och projekt.

Aktiviteter

- Bevaka EU-initiativ och påverka EU-regelverket inom nämndens verksamhetsområde.
- Delta i Stadens interna internationella nätverk.
- Lyfta och driva stadens och nämndens intressen i Eurocitiesnätverket.
- Bidra med fackkunskap när staden uppvaktar staten och EU t.ex. om behoven av minskad användning av miljö- och hälsoskadliga kemikalier samt frågor som rör biodrivmedel, elektrifiering av fordonsflottan och andra miljöfordonsfrågor.
- Ingå i C40 som är ett nätverk av världens största städer som arbetar för att minska växthusgasutsläppen.
- Ingå i ICLEI (Cities of sustainability).
- Ingå i Compact of Mayors, som är ett nätverk av städer som har förbundit sig att gå mycket långt i sina klimatambitioner.
- Delta i kärngruppen för Urban Water Agenda 2030

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fäster stor vikt vid god service till de företag som omfattas av tillsyn och kontroll. En framgångsfaktor för nämnden är ett bra samarbete med olika företag och branschorganisationer.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Företagens nöjdhet med bemötandet	85	77	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	80	70	År

Nämndmål:

3.2.1 Förvaltningen ger en god service och bedriver tillsyn med hög professionalitet mot företag och andra verksamhetsutövare i staden

Beskrivning

Nämnden har en hög prioritering av sin myndighetsutövning och service till företag och allmänhet. Målen följs framförallt upp genom punktlighetsmålen för tidsåtgång vid vissa ärenden och genom den årliga NKI-undersökningen (NöjdKundIndex) som ger en bild av hur företagen uppfattar tillsyns- och kontrollverksamheten. Allmänheten har lätt att komma i kontakt med nämnden genom särskilda servicetelefoner för hälsoskydd och livsmedelskontroll. Dessutom har nämnden ett antal e-tjänster som ständigt är tillgängliga.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Informationsträffar för verksamhetsutövare.
- Årliga tillsynsrapporter som underlag för uppföljning och planering.
- Utbildning i klarspråk för alla nya medarbetare.
- Framtagande av en kommunikationsplan för Livsmedelskontrollen för att förbättra Livsmedelskontrollens strategiska kommunikation med syfte att förenkla för verksamhetsutövarna att göra rätt, men även för att nå ut till allmänheten med information om livsmedelskontrollens resultat.
- Implementera en gemensam mall för en tydligare kontrollrapport för Livsmedelskontrollen, framtagen i Storstadssamverkan tillsammans med Livsmedelsverket.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor.	90 %		Tertial
Företagen uppfattar inspektörerna som professionella.	NKI=80		År
Miljörapporter besvaras senast 30 juni.	95 %		Tertial
Handlägga inkomna anmälningar om registrering av livsmedelsanläggning inom 14 dagar.	90 %		Tertial
Handläggning av värmepumpansökningar ska påbörjas senast efter 5 arbetsdagar.	95 %		Tertial

Nämndmål:

3.2.2 Utföra tillsyn motsvarande avgiften.

Beskrivning

För tillsynens avgifter gäller den grundläggande principen att tid för vilken verksamhetsutövarna har betalat, ska återgäldas med tillsynstid. Detta är ett fundament för en legitim kommunal tillsyn. Varje tillsynsobjekt besöks dock inte årligen utan för många objekt sker tillsynen med något eller några års mellanrum. Nämnden följer upp detta på objektsnivå och per tillsynsområde. Detta är också en utgångspunkt i den årliga taxeöversynen. Av bilagorna 2 Kontrollplan och 3 Tillsynsplan Miljöbalk, framgår tillsynsplaneringen och den planerade tid som ska läggas ner på olika områden.

Tillsynen inom miljöbalken innehåller flera olika moment. Ett viktigt moment är fysiska inspektioner hos verksamhetsutövarna. Avdelningen Hälsoskydd räknar med att göra cirka 1 440 inspektioner under 2018 och Avdelningen Plan och miljö räknar med cirka 570 inspektioner. Mycket av tillsynen kan göras genom telefonkontakter och mail samt genom att studera dokument. Ofta förekommer även besök i form av möten som inte räknas som inspektioner.

Förväntat resultat

Den tid som den enskilde verksamhetsutövaren har betalat för ska motsvaras av den tillsynstid som ägnas denne. Det är särskilt viktigt att följa upp tillsyn för verksamhetsutövare med fast årsavgift eftersom för dessa faktureras årsavgiften efter en i förväg bestämd taxa och inte efter faktiskt registrerade utförda timmar som är fallet vid timdebitering. För mindre verksamheter ska avgiften motsvara tillsynstiden över flera år. Taxan motsvarar i huvudsak den av Sveriges kommuner och landsting utarbetade miljöbalkstaxan och är riskbaserad. Stockholms taxa bygger på en analys av tidigare års tillsynsbehov med en bedömning av de kommande årens behov av tillsyn.

Aktiviteter

- Översyn av taxor med fast årsavgift.
- Tillämpa system för uppföljning av att utförd tillsynstid motsvarar betalade avgifter med särskild prioritering av verksamhetsutövare med fasta årsavgifter.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Nämnden har en högt specialiserad verksamhet och tillgång till handledningstid är begränsad vilket påverkar möjligheterna att erbjuda sommarjobb och praktikplatser. Förvaltningen får en del förfrågningar om sommarjobb, examensarbeten och praktikplatser och arbetar för att i möjligaste mån erbjuda dessa möjligheter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	1 st	500 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	13 st	9 000 st	År
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	2 st	1 000 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	13 st	9 000 st	År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har efter tidigare års kraftiga minskningar av nettobudgeten nu ett effektiviseringsarbete i form av fortlöpande vardagsrationaliseringar. Administrativa rutiner förenklas och nya lösningar övervägs ständigt för att dra ner kostnaden samtidigt som lika mycket eller mer arbete utförs inom nämndens uppdrag. Frågor om kostnaderna för att bedriva verksamheten är ständigt aktuella eftersom detta har samband med de totala prioriteringarna och möjligheten att bedriva verksamheten. Köp av tjänster övervägs när det är effektivt. Nämnden är uppmärksam på när det går att finansiera projekt och verksamheter genom externa bidrag vilket möjliggjort mycket av utvecklingsinsatserna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-0	+/- 1 %	År

Nämndmål:

3.5.1 Effektivisera och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer

Beskrivning

Miljöförvaltningen arbetar fortlöpande med att effektivisera både administrativa processer och arbetsprocesser inom tillsynen. Förvaltningen arbetar övergripande med effektivisering och förenkling av arbetssätt och rutiner. Det sker bland annat genom ökad digitalisering, kompetensutveckling, processkartläggningar och utveckling av e-tjänster. Under 2018 kommer också försök med e-utbildningar att genomföras, bland annat för att underlätta en snabb introduktion för nya medarbetare.

Under 2018 kommer också arbetet inför övergången till Ecos 2, en ny version av förvaltningens ärende- och diariesystem, att intensifieras. Under året ska bland annat omfattande testning genomföras och en ny integration mot ekonomisystemet utvecklas. Även en förstudie inför konvertering ska genomföras.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Utveckla e-utbildningar inom relevanta områden
- Vidta nödvändiga förberedelser inför övergång till Ecos 2 enligt införandeprojektets projektplan.

Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad

Förvaltningen gör årligen en taxeöversyn. Taxan är i linje med lagstiftarens intentioner om självkostnadsfinansiering av tillsynen. I den årligt återkommande jämförelsen mellan miljöförvaltningar i Stockholms län framgår att Stockholms miljöförvaltning har en hög självkostnadsfinansiering både vad gäller miljöbalken och kontrollen enligt livsmedelslagstiftningen.

Av tabellen nedan framgår Stockholms utveckling av nyckeltalen för tillsyn. Under 2012 finns en nedgång i självfinansieringsgraden för miljöbalkstillsynen som beror på minskad efterfrågan på tillstånd för bergvärmepumpar. Under 2013 överfördes resurser till fastighetsägartillsynen. Tillsynen inom detta område effektiviserades och bidrog därmed till en ökad självfinansieringsgrad för 2013.

Förvaltningen hade många föräldralediga år 2014 – 2015 som resulterade i låga personalkostnader, och därmed högre självfinansieringsgrad. Självfinansieringsgraden på 86-87 % för livsmedelskontrollen beror på att avdelningen lyckades utföra fler timmar än budgeterat trots lägre antal årsarbetare som beror på sjukfrånvaro och föräldraledigheter. Detta kan utläsas av tabellen nedan som visar antalet årsarbetare. Budget för år 2016 och 2017 låg på en mer hållbar nivå, det vill säga 84 %.

Självfinansieringsgraden för miljöbalkstillsynen är något lägre för år 2017-2018 eftersom avdelningarna har fått utökad rambudget för icke-debiterbar tillsyn för särskilt prioriterade

områden. Lägre självfinansieringsgrad för avdelning Plan och Miljö för år 2017 beror på bortfall av tillsynintäkter främst i PCB-, grafiker- & kvicksilverbranscherna.

De höga självfinansieringsgraderna under tidigare år är delvis ett periodiseringsfenomen. Under vissa perioder har förvaltningen gjort extrasatsningar för att kunna avsluta ärenden och beta av balanser. Därvid har ackumulerade tillsynsavgifter kunnat debiteras när ärendena avslutats det har gett en skenbart högre självfinansieringsgrad. Därtill påverkas de icke debiterbara kostnaderna om det sker en anhopning av miljötillståndsärenden där förvaltningen lägger ner betydande arbete, men saknar rätt att ta ut kostnaderna från den som sökt ett miljötillstånd.

Nämndens ligger dock bland de högsta såväl i länet som i riket när det gäller självfinansiering. En mer uthållig och realistisk nivå är ca 70 % för miljöbalktillsyn och ca 85 % för livsmedelskontroll..

Årsarbetare inom Miljöbalks- och Livsmedelstillsynen

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Plan 2017	Plan 2018
Miljöbalktillsyn	53,9	53,6	55,0	52,0	53,0	52,0	56,5	52,8	60,5	63,0	64,1	63,7	63,9
Livsmedel	42,0	38,4	38,5	39,0	39,0	40,5	44,0	41,8	43,3	46,9	45,4	48,8	53,3
Summa	95,9	92,0	93,5	91,0	92,0	92,5	100,5	94,6	103,8	109,9	109,5	112,5	117,2

Som tabellen ovan visar har antalet årsarbetare inom tillsynen ökat med 22 % sedan år 2006. Den största ökningen från år 2017 till år 2018 beror på ökning inom livsmedelskontrollen

tkr	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	VP 2017	Prognos 2017	VP 2018
Miljöbalkstillsyn (MB)														
Hälsoskydd Intäkter	n/a	n/a	18 659	21 582	20 855	21 864	21 501	24 662	25 795	31 898	31 000	31 599	30 403	32 965
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	27 438	29 042	30 725	33 145	35 081	36 875	37 830	43 071	43 880	47 220	46 123	48 211
Netto HS	n/a	n/a	8 779	7 460	9 870	11 281	13 580	12 213	12 035	11 173	12 880	15 621	15 720	15 246
<i>Självfin.grad HS</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>	<i>68%</i>	<i>74%</i>	<i>68%</i>	<i>66%</i>	<i>61%</i>	<i>67%</i>	68%	74%	71%	67%	66%	68%
Plan och Miljö Intäkter	n/a	n/a	13 947	14 615	14 269	14 500	14 874	14 859	15 658	15 182	15 075	14 636	14 824	14 822
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	22 746	20 682	20 864	22 046	22 661	20 512	21 073	20 691	20 975	21 526	21 829	21 858
Netto PoM	n/a	n/a	8 799	6 067	6 595	7 546	7 787	5 653	5 415	5 509	5 900	6 890	7 005	7 036
<i>Självfin.grad PoM</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>	<i>61%</i>	<i>71%</i>	<i>68%</i>	<i>66%</i>	<i>66%</i>	<i>72%</i>	74%	73%	72%	68%	68%	68%
Miljöbalk tot Intäkter	n/a	n/a	32 606	36 197	35 124	36 364	36 375	39 521	41 453	47 080	46 075	46 235	45 227	47 787
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	50 184	49 724	51 589	55 191	57 742	57 387	58 903	63 762	64 855	68 746	67 952	70 069
Netto MB	n/a	n/a	17 578	13 527	16 465	18 827	21 367	17 866	17 450	16 681	18 780	22 511	22 725	22 282
Självfin.grad MB	40%	43%	65%	73%	68%	66%	63%	68%	70%	74%	71%	67%	67%	68%
Livsm.kont Intäkter	n/a	n/a	25 174	31 063	31 169	31 888	35 714	36 347	40 434	41 299	43 661	45 610	44 834	47 664
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	34 952	37 960	36 676	37 993	42 830	42 127	46 416	48 238	49 172	54 409	53 370	57 050
Netto Livs	n/a	n/a	9 778	6 897	5 507	6 105	7 116	5 780	5 982	6 939	5 511	8 799	8 536	9 386
Självfin.grad Livs	47%	63%	72%	82%	85%	84%	83%	86%	87%	86%	89%	84%	84%	84%
MHN tillsyn Intäkter	n/a	n/a	57 780	67 260	66 293	68 252	72 089	75 868	81 887	88 379	89 736	91 845	90 061	95 451
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	85 136	87 684	88 265	93 184	100 572	99 514	105 319	112 000	114 027	123 155	121 322	127 119
Netto MHN tillsyn	n/a	n/a	27 356	20 424	21 972	24 932	28 483	23 646	23 432	23 620	24 291	31 310	31 261	31 668
MHN tillsyn	44%	52%	68%	77%	75%	73%	72%	77%	78%	79%	79%	75%	74%	75%

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Alla kommunala verksamheter har en viktig uppgift i att säkerställa likabehandling och tillgänglighet för kommunens invånare. Miljöförvaltningen har under flera års tid arbetat med klarspråk för att underlätta för alla, oavsett bakgrund, att på ett enkelt sätt ta del av nämndens beslut och information. Att information både är lättillgänglig och lättförståelig torde bidra till en ökad kunskapsnivå om miljöarbete hos stockholmarna generellt. Arbetet med klarspråk pågår kontinuerligt och utbildningar för nyanställda medarbetare anordnas regelbundet. Miljöförvaltningen kommer under 2018 även fortsätta med kompetensutvecklingsinsatser för att främja en bra psykosocial arbetsmiljö, ett gott bemötande både internt och externt, samt för att förebygga och förhindra diskriminering och kränkande särbehandling.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer fortsatt att prioritera kompetensutveckling av medarbetarna som den viktigaste frågan inom jämställdhetsarbetet i den utåtriktade verksamheten. Då nämndens verksamheter varken fördelar resurser, ger ekonomiskt stöd till enskilda eller ansvarar för brukare så är det en extra stor utmaning att finna områden där jämställdhetsanalyser i den externa verksamheten blir fullt ut tillämpbara. Inom tillsynen tillämpas ett humanperspektiv där åtskillnad inte görs mellan könen utan lagstiftningen betonar likabehandling. Insatser för en bättre miljö är gynnsamt för alla stockholmare, oavsett kön, och bidrar till generellt bättre hälsa i staden. Stockholms stads program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 är ett viktigt styrdokument för jämställdhetsarbetet och det är av yttersta vikt att miljö- och hälsoskyddsnämndens service är likvärdig för Stockholms alla invånare samt att kvinnor och män har samma möjligheter att ta del av nämndens beslut och information.

Som arbetsgivare genomför miljöförvaltningen årligen en omfattande lönekartläggning för att säkerställa att osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor inte föreligger. Förvaltningen har generösa flexitidsramar och hemarbete tillåts i möjligaste mån, allt för att underlätta att kombinera förvärvsarbete med exempelvis föräldraskap.

Nämndmål:

4.1.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska systematiskt arbeta med att höja kompetensen hos medarbetarna inom jämställdhetsområdet

Förväntat resultat

Miljöförvaltningens medarbetare ska ha en god kännedom om jämställdhetsfrågor och normkritik för att säkerställa en god och likvärdig service och ett gott bemötande fritt ifrån diskriminering.

Aktiviteter:

- Kompetensutvecklingsinsatser kring frågor som jämställdhet, bemötande, normkritik etc.
- Undersöka möjliga områden för exempelvis examensarbeten med fokus på jämställdhetsanalyser av miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet
- Fortsätta arbetet med att pröva sätt att systematiskt arbeta med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Miljöförvaltningen är en bra arbetsplats och förvaltningen strävar efter att vara en förebild som arbetsgivare.

Förvaltningen satsar mycket på att tillhandahålla kompetensutveckling för att göra förvaltningen till en god arbetsgivare med både hög produktionsförmåga och god arbetsmiljö. Kompetensutveckling ses som centralt för förvaltningens förmåga att bibehålla och attrahera kompetent personal. En kompetensförsörjningsplan för 2018-2023 har tagits fram och biläggs till verksamhetsplanen.

Sjukfrånvaron är låg jämfört med genomsnittet i staden men har precis som i staden och samhället i övrigt ökat under de senaste åren. För miljöförvaltningens del toppade sjukfrånvaron under 2017 på 3,7 procent och enligt de senaste siffrorna från oktober ligger den rullande 12 månaders genomsnittet för sjukfrånvaron på 3,6 procent och korttids-sjukfrånvaron (dag 1-14) på 1,3 procent. Det kan jämföra med stadens genomsnitt på 6,5 procent och en korttidssjukfrånvaro på 2,1 procent. Miljöförvaltningens sjukfrånvaro ligger ganska väl i linje med genomsnittet för samtliga tekniska förvaltningar. Samarbetet med företagshälsovården fortsätter att förbättras och planer för återgång i arbetet ska upprättas för alla långtidssjukskrivna. Det förebyggande arbetet fortsätter bland annat i form av utbildningar och friskvårdssatsningar.

Under 2018 planeras renoweringen av Tekniska nämndhuset att påbörjas och miljöförvaltningen kommer då att under en längre period evakueras till Separatorhuset, i nära anslutning till förvaltningens nuvarande lokaler. I samband med flytten förändras den fysiska arbetsmiljön och fler personer kommer att sitta tillsammans i kontorsrummen i de nya

lokalerna. För att skapa en så bra och ändamålsenlig arbetsmiljö som möjligt initierade förvaltningen redan under 2017 ett arbete med att kartlägga förvaltningens arbetssätt och önskemål avseende evakueringslokalerna. Arbetet intensifieras under 2018 och förvaltningen planerar också att involvera företagshälsovården inför evakuering för att på ett fullgott sätt fånga upp och bemöta den eventuella oro som kan uppstå hos medarbetarna. En evakuering, med det förarbete och även omställning som det innebär, riskerar också att leda till vissa intäktsbortfall eftersom tid behöver läggas på bland annat förberedelse inför flytten och anpassning till de nya lokalerna. Inte minst färdigställandet av SLB:s verkstad är en kritisk faktor för att kunna bibehålla en hög produktionstakt. Hur stort produktionsbortfallet inom tillsynen kan tänkas bli är svårt att estimeras men en uppskattning skulle kunna vara ett produktionsbortfall om i bästa fall 5-10 procent under en tvåmånadersperiod givet att datorsystemen fungerar vid evakueringen. Trots omfattande förberedelsearbete så kommer miljöförvaltningens flytt till Separatorhuset att innebära en stor omställning för alla medarbetare från fasta arbetsplatser till en mer varierad arbetsmiljö. Det är svårt att veta om omställningen kommer att påverka produktionsresultatet även om omfattande förberedelsearbete genomförs.

Genom att lokalytorna minskar ser förvaltningen också att arbetssätten kan behöva utvecklas, inte minst i riktning mot ökad digitalisering. Även mer flexibla arbetsformer, exempelvis flexibla kontorslösningar, kan vara aktuellt för vissa delar av förvaltningens verksamheter om det bedöms vara lämpligt. Flexibla arbetsformer ställer andra krav på både chefer och medarbetare och oavsett inplacering i evakueringslokalerna, och sedermera i det ombyggda Tekniska nämndhuset, behöver frågor kring bland annat förhållningssätt aktualiseras under 2018.

Med evakueringen ser förvaltningen också en risk för ökade kostnader, inte minst för lokalanpassningar för att kunna skapa en funktionell och god arbetsmiljö i de nya lokalerna samt för att tillgodose verksamheternas behov för att fortsatt kunna utföra arbetet på fullgott sätt.

Generellt ska dock framhållas att förvaltningen är positiv till den ombyggnation av Tekniska nämndhuset som planeras. Dagens lokaler är inte ändamålsenligt utformade med hänsyn till att antalet medarbetare ökar inom de tekniska förvaltningarna och inte minst ventilationen har i nuvarande lokaler upplevts som ett arbetsmiljöproblem. Miljöförvaltningen ser också klara fördelar med en fortsatt lokalisering centralt i staden. Närhet till verksamhetsutövare i stadskärnan leder till minskade restider och ett mer tidseffektivt resursutnyttjande och en lokalisering nära Stockholms central är också en konkurrensfördel för miljöförvaltningen som arbetsgivare. Även evakueringen till Separatorhuset under delar av byggtiden är något som förvaltningen ser som positivt. Förvaltningen kan fortsatt hållas samman och risken för bullerstörningar och andra olägenheter som kan uppstå i samband med ombyggnationen minimeras genom evakuering till en annan fastighet.

I övrigt fortsätter arbetet med att digitalisera arbetsprocesser och minimera beroendet av papper och utskrifter. Ett test med digitala signaturer har initierats med förhoppningen är att kunna öka antalet underlag som signeras digitalt. Webbverktyg kommer i större utsträckning användas för både möten och t.ex. webbutbildningar.

Nämndens jämställdhets- och mångfaldsarbete fortskrider enligt tidigare fastslagen plan och arbetet med att motverka diskriminering och främja likabehandling är en naturlig del av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	81	År
 Index Bra arbetsgivare	85	84	År
 Sjukfrånvaro	3,5	tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	1,2	tas fram av nämnden	Tertial

Nämndmål:

4.2.1 Miljöförvaltningen ska erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter, en hälsosam arbetsmiljö, ett tydligt och inspirerande ledarskap och möjlighet till delaktighet och utveckling

Beskrivning

Miljöförvaltningen ska vara en utvecklande arbetsplats där medarbetare och chefer trivs och känner att de kan prestera sitt allra bästa.

Förväntat resultat

Aktiviteter:

- Ny omgång av TN-akademin ska genomföras.
- Utbildningsinsatser inom projektledning.
- Digitala former för lärande utvecklas och förstärks.
- Utökat nätverkande genom exempelvis tätare kontakter med lärosäten samt genom fler rekryteringskampanjer i sociala media.
- Alla långtidssjukskrivna ska ha en plan för återgång i arbete.
- Satsning på digitala signaturer för effektiviserad administration.
- En introduktion för nya chefer ska tas fram.

Nämndmål:

4.2.2 Förbättra det relativa löneläget

Beskrivning

Miljöförvaltningens relativa löneläge har under de senaste åren förbättrats vid jämförelse med kranskommunernas lönenivåer. Ett orosmoment är dock fortfarande att förvaltningens lönenivå ligger något lågt i jämförelse med andra kommuner i länet. Arbetet med att förbättra och bibehålla en rimlig lönenivå med konkurrenskraftiga löner behöver därför fortsätta.

Förväntat resultat

Löneläget höjs vilket ger ökade möjligheter att behålla och rekrytera kompetent personal.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Alla medborgare ska behandlas likvärdigt vid kontakter med Stockholms stad. Miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätter under 2018 arbetet med kompetensutvecklingsinsatser inom bemötande och normkritik för att säkerställa en god och likvärdig service för medborgare och verksamhetsutövare.

Nämndmål:

4.3.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska säkerställa att nämndens verksamhet bedrivs så att mänskliga rättigheter respekteras och att ingen utsätts för diskriminering

Beskrivning

Ingen ska uppleva sig diskriminerad i kontakterna med miljöförvaltningen. Servicen ska vara god och likvärdig för alla oavsett ålder, etnicitet, funktionsvariation, trosuppfattning, kön, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Kompetensutvecklingsinsatser i bemötandefrågor.
- Kompetensutvecklingsinsatser kring bl. a. diskriminering, normkritik och HBTQ-frågor.
- Säkerställa icke diskriminering i rekryteringsrutinerna.
- Tillgänglighetsfrågorna ska beaktas i samband med skyddsronder.
- Anpassning av arbetsplats och arbetsuppgifter till personer med funktionsvariation.

- Involvera fastighetsnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens råd för funktionshinderfrågor i relevanta ärenden där det är möjligt.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Miljö- och hälsoskyddsnämndens långsiktiga arbete för en hållbar miljö- och klimatpåverkan och en hälsosam samhällsbyggnad förebygger generellt risken för negativ påverkan på barns hälsa och utveckling. Genom tillsyn av framför allt skolor och förskolor, miljöfarliga verksamheter, livsmedelsverksamheter, bostäder och idrottsanläggningar får miljöförvaltningens verksamhet en direkt påverkan på förutsättningarna för alla barns möjligheter att växa upp under goda miljömässiga omständigheter.

Nämndmålet nedan är strukturerat utifrån Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad som nämnden tidigare fått som remiss.

Nämndmål:

4.4.1 Barnrättsperspektivet ska vara en naturlig del i miljöförvaltningens verksamhet.

Beskrivning

Nämndmålet är strukturerat efter fokusområdena i Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018 – 2022. Av programmet framgår att nämnder och bolagsstyrelser ska precisera hur de arbetar med fem fokusområden.

Förväntat resultat

Fokusområden och nämndens insatser:

1. Beslutsfattare och medarbetare ska beakta barnperspektivet och omsätta barnets rättigheter i alla beslut, uppdrag och i det dagliga arbetet

Fokusområde 1 är betydelsefullt eftersom det bland annat omfattar den fysiska miljön och frågor om hälsa. Under fokusområdet tas bland annat upp frågor om barnens uppväxtförhållanden, hälsa och utveckling. I nämndens uppdrag ligger miljö- och hälsofrågor för samtliga invånare och andra berörda i staden. Särskilt känsliga och utsatta grupper ska tas hänsyn i skilda verksamheter och dit hör ofta barn. Exempel på sådana verksamheter inom nämnden är:

- Kemikaliearbetet som har en särskild inriktning på miljön inom förskolorna.
- Tillsynen på inomhusmiljön inom skolor, förskolor och bostadsfastigheter.
- Tillsynen på plaskdammar, bassängbad, idrottsanläggningar och lekparker.
- Livsmedelstillsynens prioritering av livsmedelshanteringen inom skolor och förskolor.

- Tillsynen på kemikalier inom detaljhandeln som delvis omfattar produkter som barn kommer i kontakt med.
- Inom detaljplanearbetet medverkar nämnden till att barns behov beaktas. Det kan t.ex. gälla hänsyn till luft och markföroreningar och buller vid lokalisering av förskolor, lekplatser och skolor.

Under fokusområdet tas även upp stärkande av barnens rättigheter genom samverkan mellan aktörer inom olika verksamheter. Fokuseringen på miljöfrågor för barn har bidragit till ett ökat samarbete med andra förvaltningar. Ett bra exempel är samarbetet mellan miljöförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna när det gäller kemikaliearbetet på förskolor.

2. Barns rätt till likabehandling och skydd mot diskriminering ska säkerställas

Här ska framhållas att nämndens uppdrag omfattar hela kommunen och att insatser kan sättas in där det finns störst behov. Särskilt kan nämnas tillsynen på migrationsboenden och riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta bostadsområden.

3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka och få sina åsikter respekterade

Genom Medborgarenkäten tar nämnden in åsikter från stadens invånare, däribland också från åldersgruppen 16 – 24 år. Fokusområdet verkar dock mest relevant för verksamheter omfattar beslut på individnivå och särskilt då som avser vård, skola och omsorg.

4. Barn och vuxna ska ha kunskap om barnets rättigheter och vad de innebär i praktiken

För nämndens del innebär detta att berörd personal ska ges information om barnkonventionen så att hänsyn kan tas till den i arbetet. Det också handla om att information behövs till barn och föräldrar samt andra berörda vid olika slags insatser såsom tillsynsinsatser och projekt som har särskild betydelse för barn. Inom tillsynen arbetas mycket med förebyggande information om barns hälsa men det sker ofta genom information till verksamheterna där barn och unga finns eftersom det är verksamheterna som är skyldiga att ha ett barnperspektiv. Inom kemikalieverksamheten görs mycket i informationsväg som riktar sig till barn och unga och familjer.

Nämnden har i VP 2018 fått Kf:aktiviteten *”Utbildningsnämnden och miljö- och hälsoskydds-nämnden ska under året utreda hur man kan samverka för att utveckla arbetet med lärande för hållbar utveckling i stadens skolor”* Nämnden kommer att under 2018 inleda samverkan med utbildningsförvaltningen för att utreda på vilket sätt miljöförvaltningen kan stötta i att utveckla lärandet för hållbar utveckling i stadens skolor.

5. Barn ska vara trygga och skyddas mot fysiskt och psykiskt våld

Detta fokusområde ligger inte nära nämndens verksamhet. Rent allmänt kan dock sägas att nämnden verkar för ett icke-diskriminerande samhälle där alla fokusområden omfattas av verksamheten. Genom bostadstillsynen bidrar förvaltningen till att barn inte vistas i hälsovådliga miljöer.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Inom några områden har nämnden också betydelse för tillgängligheten. Det gäller till exempel naturreservaten där flera nämnder i samarbete ska arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna och stärka rekreativa och ekologiska värden. Miljöförvaltningen bedriver också riktad tillsyn och handlägger klagomål gällande rökning på offentliga lokaler inomhus dit allmänheten har tillträde i syfte att förebygga passiv rökning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämnden har särskilt genom tillsynen en verksamhet som bedrivs i allmänhetens tjänst. Mycket av tillsynen handlar om att på olika sätt direkt undanröja hälsofaror och olägenheter samt att stödja allmänhetens intresse av exempelvis god livsmedelshygien. Vid upplevda problem kan allmänheten i olika sammanhang få stöd och information från nämnden och även påverka nämndens insatser. Allmänheten kan lämna bland annat klagomål och anmäla missförhållanden genom förvaltningens e-tjänster.

Nämndmål:

4.7.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillhandahålla korrekt och lättillgänglig information

Beskrivning

Förvaltningen tillgängliggör förutom generell information om verksamheterna och miljön i Stockholm även information om bland annat luftdata från mätningar, resultat från livsmedelsinspektionens kontroller och information från Klimatsmarta stockholmare. Förvaltningen har sedan flera år tillbaka bedrivit ett omfattande klarspråksarbete för att utveckla beslut och texter och göra dem mer lättbegripliga. En app, Livsmedelskollen, har också lanserats där allmänheten kan ta del av resultat från livsmedelsinspektioner och lämna klagomål eller anmäla misstänkt matförgiftning. Förvaltningen fortsätter under 2018 också arbetet med att tillhandahålla öppna data, exempelvis Miljödata och projektet Smartare miljödata.

Förväntat resultat

Miljö- och hälsoskyddsnämndens information ska vara lätt att nå och ta till sig, både för allmänheten och för andra förvaltningar och bolag inom staden.

Aktiviteter

- All information ska vara enkel och begriplig/lättläst.
- Alla nya medarbetare ska genomgå utbildning i klarspråk.
- Tillgänglighetsaspekterna ska vara vägledande i arbetet med nya hemsidan stockholm.se.

- I realtid informera om koncentrationerna av luftföroreningar och överskridanden av miljö kvalitetsnormer via Internet. Prognostiserade halter kommande dag presenteras i dagstidningar och radio.

Nämndmål

4.7.2 Korrekt och snabb hantering av serviceanmärkningar

Beskrivning

Miljöförvaltningen har över åren haft ett tämligen lågt antal serviceanmärkningar, det vill säga klagomål på förvaltningens bemötande eller handläggning. Klagomål på nämndens beslut i specifika ärenden registreras i det pågående ärendet och besluten är överklagningsbara. Eftersom allmänheten kan ha synpunkter på både själva beslutet och handläggningen har rutinen för serviceanmärkningar uppdaterats för att möjliggöra bättre uppföljning.

Förväntat resultat

Serviceanmärkningar ska hanteras enligt nu gällande rutin och följas upp inom utsatt tid.

Aktiviteter

- Utvärdering av ny rutin för hantering av serviceanmärkningar

Nämndmål

4.7.3 Genom Miljöbarometern och Miljödata erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete

Beskrivning

Genom Miljöbarometern redovisas fakta om miljösituationen i Stockholm. Miljöbarometern är tillgänglig via stadens webbplats: stockholm.se/miljobarometern.

Genom Miljödata lagras och tillgängliggörs miljöförvaltningens mät- och kartdata internt i tabell och kartformat. Via digitala tjänster finns miljöförvaltningens mät- och geodata även tillgängligt externt. Externt tillgänglig data publiceras som öppen data på stadens gemensamma portal: <http://dataportalen.stockholm.se>.

Förväntat resultat

Miljöbarometern uppdateras med ny data om miljösituationen i Stockholm. Under 2018 förbättras bland annat åtgärdsredovisning kopplat till stadens arbete med lokala åtgärdsprogram för vatten samt redovisningen av förstärkningsåtgärder som gynnar biologisk mångfald. Webbplatsen kompletteras med ny kartfunktion samt kartunderlag. Data görs tillgänglig som öppen data.

Fler miljörelaterade och kartbaserade beslutsunderlag görs tillgängliga på Miljödata. Under året slutförs arbetet med att anpassa gränssnittet för Miljödata för övriga förvaltningar och bolag inom staden.

Kommunicera miljösituationen i Stockholm och stadens miljöarbete via Miljöbarometern.

Aktiviteter

- Projektledning och samordning av Miljöbarometern.
- Redovisning och kommunikation av miljöprogrammets delmål.
- Utveckla informationen om klimatförändringar och klimatanpassning.
- Utveckla redovisning av förstärkningsåtgärder natur.
- Utveckla åtgärdsredovisning kopplat till lokala åtgärdsprogram för vatten.
- Utveckla trafikinformation tillsammans med trafikkontoret.
- Utveckla informationen om kemikalier.

Lagra och tillgängliggöra miljöförvaltningens mät- och geodata via Miljödata.

Aktiviteter

- Samordna förvaltning och utveckling av Miljödata, miljöförvaltningens GIS-verksamhet och Öppen data.
- Anpassa Miljödata för andra förvaltningar och bolag.
- Anpassa Miljödata för användning i fält med handdator.
- Ökat antal tillgängliga kart- och mätdata via Miljödata genom automatiserad och schemalagd import från t.ex. Ecos, Bullerdatan och Miljöbarometern.
- Publicera Miljödatas webbplats på stockholm.se.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Beskrivning

Genom upphandling kan Stockholms stad som offentlig aktör, driva samhällsutvecklingen i hållbar riktning. Miljö- och hälsoskyddsnämnden kan här bidra med expertkunskaper. Bland annat kan följande områden nämnas där nämnden är ett stöd för stadens förvaltningar: Kemikaliecentrum, fleet managerfunktionen och Energicentrum. Miljöförvaltningens stöd redovisas under andra kapitel.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel elektroniska inköp	40 %	Tas fram av nämnden	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100%	85%	År
Kommentar: Under 2017 gjordes en upphandling över 1,8 mnkr med leverantören Triona avseende GIS-konsulter för anpassning och utveckling av Smartare Miljödata.			

Nämndmål:

4.8.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ge stöd och råd till andra verksamheter i staden för att skapa ökad hållbarhet vid upphandlingar

Beskrivning

Nämnden ska använda sin expertkunskap för att bistå andra verksamheter i staden att ställa relevanta miljökrav vid upphandlingar. Det gäller till exempel vid ny- och ombyggnationer, upphandling av solenergianläggningar, kemikalier samt fordon och transporter.

Förväntat resultat

I VP 2018 förverkligas detta genom flera konkreta aktiviteter. Till exempel förmedlar nämnden medel från det statliga Klimatklivet till förvaltningar och bolag som uppgraderar äldre laddinfrastruktur eller sätter upp ny för sina eldriva fordon. Kemikaliecentrum ger stöd och vägledning angående kemikaliekrav i upphandling och deltar i referensgrupper för centralupphandlingar som genomförs av Serviceförvaltningen. Genom att nämnden stödjer användandet av Chemsoft främjas en säker hantering och ersättning av kemiska produkter i staden. Nämnden är också verksamhet utanför staden genom deltagandet i Upphandlingsmyndighetens arbete om uppdatering av miljökrav inom områdena transporter, fordon och drivmedel.

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram som uppgår till 203,3 mnkr i kostnader och 96,1 mnkr i intäkter, det vill säga en nettobudget om 107,2 mnkr. Jämfört med KFs budget för 2017 som beslutades i oktober 2016 ökar nettobudgeten med 2,6 mnkr.

Nämndens resurser måste disponeras på effektivast möjliga sätt vilket medför behov av ständiga anpassningar och denna utveckling drivs på av kostnadsutvecklingen och effektiviseringskraven i budget. Det är viktigt att framhålla att detta effektiviseringskrav måste nämnden klara inom den del av budgeten som inte är tillsyn eftersom tillsynens effektivisering redan har diskonterats genom taxeöversynen. Besparingar får då göras inom den kvarvarande nettobudgeten.

Huvuddelen av satsningarna får genomföras inom ramen för och omDispositionering av befintliga resurser.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska år 2018 fortsätta fokusera på kärnverksamheten, det vill säga tillsynen, med hög självfinansieringsgrad inom detta område.

Genom en mindre omorganisation förstärktes IT-funktionen med en tjänst från och med 2017. Förberedelse av uppdatering av försystemet Ecos och arbete med miljödata prioriteras.

Tabellen nedan visar nämndens intäkter och kostnader i detalj per kostnadsslag med särskilt fokus på tillsynsområdet. Tabellen visar bland annat på en fortsatt hög nivå av tillsynsrelaterade intäkter. Inom miljöbalken ökar tillsynsintäkterna särskilt för riktad tillsyn av flerbostadsbyggnader och för tillsyn av förskola och skola medan tillsynintäkter från grafiker och kemisk industri minskar.

Övriga intäkter ökar för 2018 vilket förklaras av minskad extern finansiering för aktiviteter inom utveckling av e-tjänster och digital förnyelse. Förvaltningen kommer att ansöka om nya medel senare under 2018.

Kostnaderna för Volvo IT/HCL ingår i tele- och datakostnader från och med 2015. Bilbidrag utbetalas inte fr.o.m. 2016 eftersom extern finansiering har upphört och interna bidrag inte får användas för investeringar. Personalkostnaderna ökar till följd av lönekostnadsökningar och förstärkningar inom tillsyn och miljöövervakning.

MHN intäkter/kostnader 2010- VP 2018

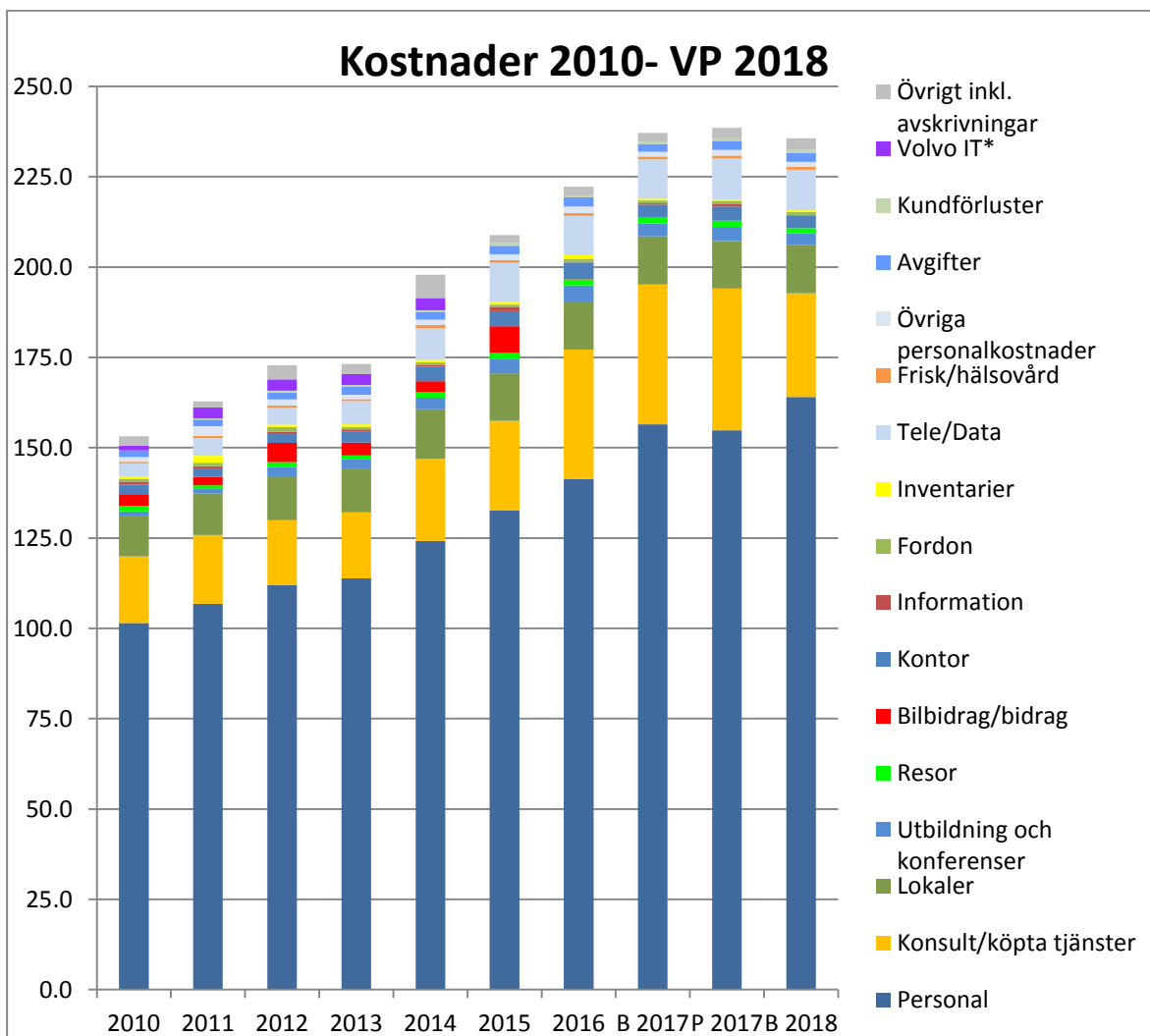
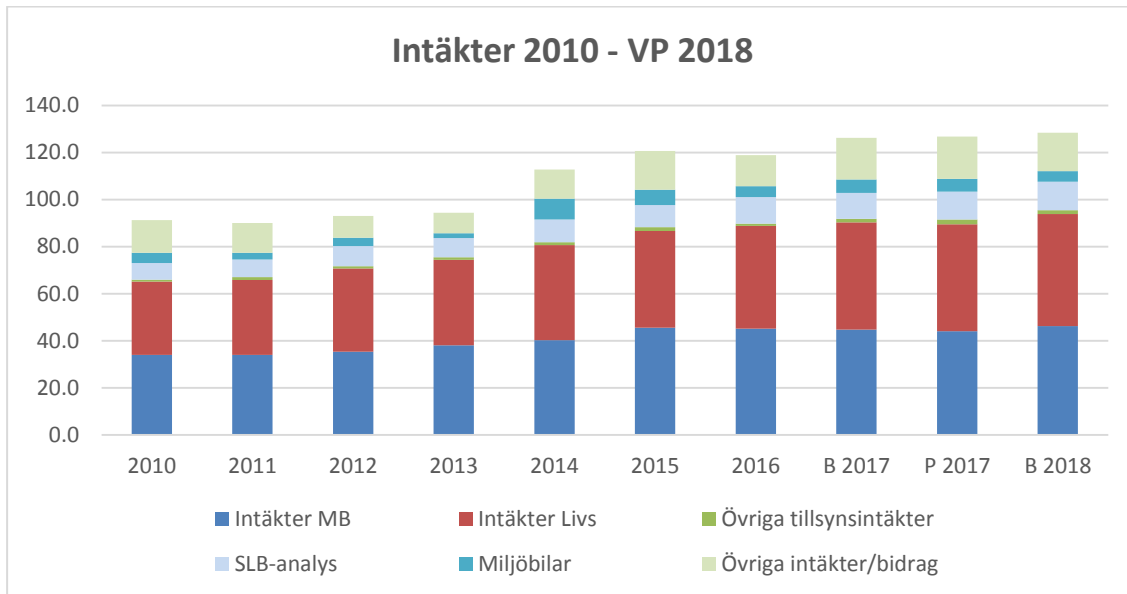
Intäkter	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	B 2017	P 2017	B 2018
Fasta årliga avgifter, MB	19,0	20,1	20,7	23,0	24,0	24,6	25,1	25,5	25,5	25,9
Timdebitering, MB	9,2	8,2	10,3	10,3	10,9	15,6	15,7	15,3	14,4	16,1
Ansökning/Anmälan, MB	5,1	5,6	4,3	4,8	5,2	5,1	4,4	3,9	4,1	4,3
Undersökning, MB	0,7	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0
S:a intäkter, MB	34,0	34,0	35,4	38,1	40,2	45,5	45,2	44,7	44,0	46,3
Fasta årliga avgifter, Livs	25,1	26,2	28,9	28,9	32,9	33,2	35,1	37,7	37,3	38,6
Extraord. avgifter, Livs	1,6	1,4	1,3	1,6	1,7	2,4	2,8	2,1	2,8	2,8
Registrering, Livs	2,9	2,8	2,6	3,1	3,0	3,1	3,0	3,1	3,1	3,2
Godkännanden, Livs	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1:a årliga, Livs	1,5	1,4	2,5	2,6	2,8	2,5	2,6	2,6	2,3	2,9
S:a intäkter, Livs	31,1	31,8	35,4	36,3	40,4	41,2	43,6	45,6	45,6	47,6
Övriga tillsynsintäkter	0,8	1,2	1,0	1,2	1,3	1,6	1,0	1,5	2,0	1,5
S:a tillsynsintäkter	65,9	67,0	71,8	75,6	81,9	88,3	89,7	91,8	91,6	95,5
SLB-analys	7,2	7,5	8,5	8,1	9,7	9,4	11,3	11,0	11,8	12,1
Miljöbilar	4,3	2,8	3,6	2,0	8,8	6,5	4,6	5,8	5,4	4,6
Övriga intäkter/bidrag	13,9	12,7	9,2	8,7	12,4	16,5***	13,3	18,4	18,0	16,5
S:a intäkter	91,4	90,0	93,1	94,5	112,8	120,7	119,0	126,8	126,8	128,7
Kostnader	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	B 2017	P 2017	B 2018
Personal	101,5	106,8	112,0	113,9	124,2	132,7	141,3	156,5	154,8	164,1
Konsult/köpta tjänster	18,4	19,1	17,8	18,3	22,7	24,8	35,9	39,7	39,2	28,9
Lokaler	11,1	11,4	11,9	12,1	13,7	13,1	13,0	13,2	13,1	13,3
Utb. och konferenser	1,5	1,3	2,9	2,6	3,3	4,1	4,7	3,6	4,0	3,4
Resor	1,5	1,0	1,4	0,9	1,4	1,6	1,7	1,6	1,7	1,4
Bilbidrag/bidrag	3,3	2,3	5,3	3,6	3,1	7,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Kontor	2,6	2,4	2,4	3,2	4,1	4,1	4,5	3,6	3,9	3,5
Information	0,9	0,6	0,7	0,5	0,3	1,2	0,3	0,4	0,8	0,2
Fordon	0,8	1,0	1,3	0,7	0,8	0,6	0,9	0,8	0,8	0,8
Inventarier	0,7	1,9	0,7	0,7	0,7	0,7	0,9	0,5	0,5	0,4
Tele/Data	3,6	4,9	4,7	6,4	8,7	10,9	10,9	10,9	11,2	11,3
Frisk/hälsovård	0,4	0,6	0,7	0,5	1,0	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8
Övriga personalkostn.	1,3	2,7	1,6	1,2	1,5	1,6	1,8	1,3	1,6	1,4
Avgifter	1,8	1,8	2,0	2,2	2,1	2,4	2,5	2,2	2,6	2,5
Kundförluster	0,0	0,4	0,5	0,5	0,5	0,7	0,4	0,7	0,7	0,8
Volvo IT*	1,3	3,0	3,2	3,0	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt inkl. avskrivningar	2,6	1,6	3,8	2,8	6,4**	2,2	2,6	2,8	2,9	3,3
S:a kostnader	153,2	162,8	172,8	173,1	197,9	208,9	222,3	238,6	238,6	235,9
Netto	-61,8	-72,8	-79,7	-78,7	-85,1	-88,2	-103,3	-111,8	-111,8	-107,2

*Från 2015 ingår Volvo-It i Tele- och data kostnader.

** Inklusivt avsetningen om 4,0 mnkr för risk inom projekt GrowSmarter.

*** Inklusivt upplösning av avsättningar för risk inom projekten

I tabellen ingår inte ansökta budgetjusteringar från central medelsreserv för VP 2018 (totalt 11,4 mnkr).

*Från 2015 ingår Volvo-It i tele och datakostnaderna.

Den största kostnadsposten är personalkostnader (inklusive övriga personalkostnader) som utgör 70 % av de totala kostnaderna på 235,9 mnkr. Konsultkostnader kommer att öka under 2018 om förvaltningen tilldelas ansökta budgetjusteringar.

Nedan redovisas intäkter och kostnader per avdelning för år 2016-2018.

(mnkr)	Utfall 2016	Budget 2017	Progn 2017	Budg 2018
Plan och miljö Intäkter	-28,6	-30,4	-31,3	-29,4
Kostnader	59,4	62,2	63,3	60,4
Netto	30,8	31,8	32,0	31,0
Hälsoskydd Intäkter	-31,7	-31,6	-30,5	-33,0
Kostnader	35,3	37,9	38,0	40,1
Netto	3,6	6,3	7,6	7,2
Livsmedelskontroll Intäkter	-43,7	-45,6	-44,8	-47,7
Kostnader	40,4	44,9	43,9	46,6
Netto	-3,2	-0,7	-0,9	-1,0
Miljöanalys Intäkter	-1,1	-2,8	-2,7	-2,4
Kostnader	31,9	32,4	32,4	26,8
Netto	30,8	29,6	29,7	24,4
SLB Intäkter	-11,3	-11,0	-11,7	-12,1
Kostnader	18,7	18,6	18,8	19,4
Netto	7,4	7,6	7,1	7,3
Förv.chef och nämnd *Intäkter	-1,0	-1,2	-1,2	-1,2
Kostnader	8,0	8,5	8,2	8,5
Netto	7,0	7,3	7,1	7,3
Verksamhetsstöd ** Intäkter	-1,6	-4,2	-4,7	-2,9
Kostnader	21,2	24,8	25,1	24,2
Netto	19,7	20,6	20,4	21,3
Gem. kostnader Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Kostnader	7,4	9,4	9,0	9,7
Netto	7,4	9,4	9,0	9,7
Totalt				
Intäkter	-119,0	-126,8	-126,8	-128,6
Kostnader	222,3	238,6	238,6	235,8
Netto	103,3	111,8	111,8	107,2

* Inkl. Miljösamverkan Stockholms län, Luftvårdsförbundet, Kustvattenvårdsförbundet m.fl.

** Inkl. utveckling av e-tjänster och Digital förnyelse

Notera att ansökta budgetjusteringar om 1,4 mnkr för år 2018 är inte inkluderade i tabellen ovan.

Investeringar

För år 2018 uppgår nämndens investeringsutgifter till 1,3 mnkr vilket fördelas som kostnad på flera år. Investeringarna avser framförallt utrustning för SLB-analys.

Budgetjusteringar

Sammanlagt ansöker miljöförvaltningen budgetjusteringar om 11,4 mnkr.

Ansökan om budgetjustering avseende framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster under 2018

Miljöförvaltningen ansöker i samband med VP 2018 om tilldelning av 9,2 mkr för 2018 ur Central medelsreserv 2 för arbetet med lokala åtgärdsprogram fördelat enligt följande:

- Färdigställande av nio lokala åtgärdsprogram inför politisk behandling: 1,7 mkr.
- Framtagande av underlag för att fortsätta arbetet med tre lokala åtgärdsprogram under 2018: 6,0 mkr.
- Fortsatt arbete med utfasning av giftiga båtbottnfärger: 1,0 mkr.
- Fortsatt arbete med undersökning av båtuppläggningsplatser: 0,5 mkr

För mer detaljerad redovisning av ansökan om budgetjusteringen se bilaga 5.

Ansökan om budgetjustering för utarbetande av viktiga underlag för stadens arbete med kemikaliesmart förskola

Miljöförvaltningen ansöker i samband med VP om tilldelning av 1,7 Mkr för 2018 ur Central medelsreserv 2 för fördjupade utredningssatsningar som är viktiga för arbetet med kemikaliesmarta förskolor fördelat enligt följande:

- Utvärdering av alternativ till gummigranulat i konstgräs och fallskydd: 0,2 mkr
- Inventering av befintliga PVC-golv i förskolor: 0,2 mkr
- Analys av kemikalier i inomhusmiljön på förskolor där åtgärder har genomförts: 1,0 mkr
- Uppföljning av användning av städkemikalier i stadens förskolor: 0,3 mkr

För mer detaljerad redovisning av ansökan om budgetjusteringen se bilaga 6.

Ansökan om budgetjustering för att ta fram förslag till förstärkningsåtgärder som gynnar både biologisk mångfald och olika ekosystemtjänster i naturreservaten

Miljöförvaltningen ansöker i samband med VP 2018 om budgetjustering med 0,5 mnkr ur Central medelreserv 2 för att ta fram strategiska underlag med förslag till mångfunktionella förstärkningsåtgärder som gynnar både biologisk mångfald och olika ekosystemtjänster i naturreservaten.

För mer detaljerad redovisning av ansökan om budgetjusteringen se bilaga 7.

SLB-analys har för avsikt att söka medel från Smart stad för framtagande av astmariskkartor men ansökningsförfarandet är inte på plats ännu.

Omslutningsförändringar

Totalt begärs 32,6 mnkr i omslutningsförändringar enligt nedan:

- **Tillsyn 10,5 mnkr;** för ökade intäkter och kostnader inom tillsyn
- **Miljöövervakning 2,2 mnkr;** för ökade intäkter och kostnader inom miljöövervakning pga. ökad efterfrågan efter luftmätningar
- **Miljöbilsprojekten 4,6 mnkr;** EU:s bidrag för miljöförvaltningens kostnader för miljöbilsprojekten.
- **Energi och klimat 2,0 mnkr;** För ökade kostnader och intäkter inom energirådgivning och klimatarbete
- **Projekt GrowSmarter 3,0 mnkr;** EU:s bidrag för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Utveckling av e-tjänster 3,1 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet (Digital förnyelse).
- **Projekt Regional energirådgivning 1,0 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för den regionala energirådgivningen.
- **Projekt Målstyrd energiförvaltning 0,9 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **NonHazCity 1,8 mnkr;** EU:s bidrag för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Miljösamverkan i Stockholms län (MSL) 1,2 mnkr;** Extern finansiering av Miljösamverkan i Stockholms län som miljöförvaltningen projektleder.
- **Projekt LIFE IP Rich Waters 0,4 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **Projekt Clarity 0,5 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **Övriga mindre projekt 1,4 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projekten.

Kvalitetsarbete

Miljöförvaltningen arbetar systematiskt för att effektivisera verksamheten och höja kvaliteten på förvaltningens processer. I det utåtriktade arbetet mot verksamhetsutövare och kommuninvånare som omfattas av tillsynen eller använder förvaltningens tjänster, finns en stark betoning av service, effektivitet och ökad funktionalitet. Utvecklingen av en rad e-tjänster är en strategisk satsning som bidrar till att öka både den interna effektiviteten och den externa servicen. De allt högre NKI-talen visar att förvaltningen har hög prioritering av

servicen mot verksamhetsutövare. Också internt finns en stark utveckling av kvaliteten vilket märks bland annat genom användandet av metoder som ökad digitalisering, modernisering av ärendehanteringssystemet Ecos, klarspråksarbete, kompetensutveckling, processkartläggningar och utveckling av förvaltningens interna processer.